
Reusachtige kever

Kunstwerk van vijf meter breed in Forumvijver | **p.7** |

Antipestplein

Minder ruzie en getreiter op groen schoolplein | **p.10** |

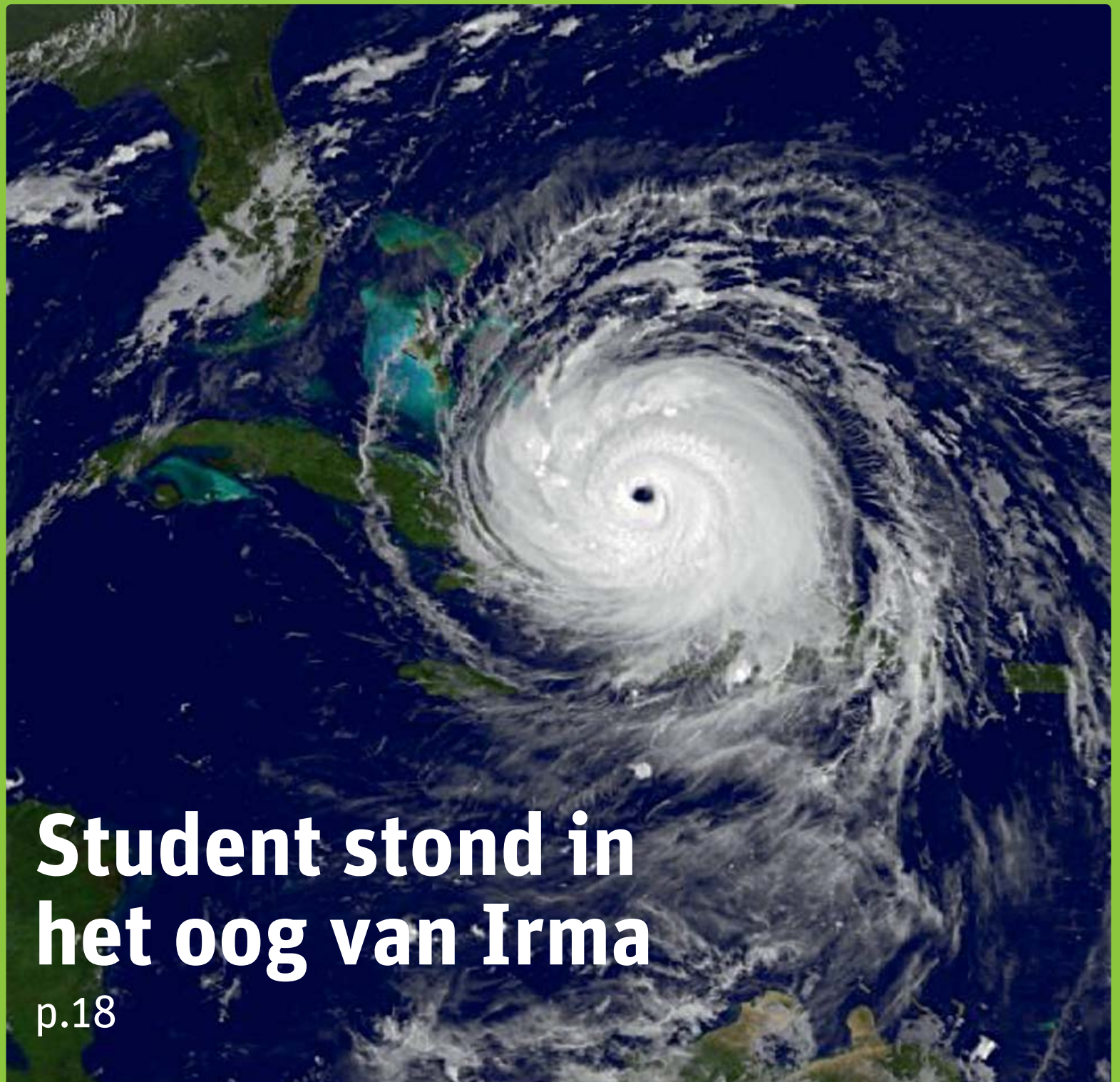
Slechter Leven-stickers

Ze duiken op in Wageningse supermarkt | **p.27** |

RESOURCE [NL]

Voor iedereen van Wageningen University & Research

nr. 4 – 28 september 2017 – 12e jaargang

Student stond in het oog van Irma

p.18

MENSENHANDEL

Gesluierde gezichten op dertig billboards voor Forum en Impuls kijken de voorbijganger indringend aan. Het zijn de gezichten van slachtoffers van mensenhandel. Niet ergens ver weg, maar in Nederland. De verhaaltjes bij de foto's vertellen wat er heeft plaatsgevonden. 'Open je ogen' heet de rondreizende expositie van Comensha, het Comité tegen Mensenhandel. De tentoonstelling, die een maand duurt, is het eerste tastbare resultaat van de WUR-werkgroep Moderne Slavernij. Die organiseert deze maand ook een TED-talk, lunchlezing en filmavond over het thema. RK, foto: Sven Menschel

Lees het hele verhaal
op resource-online.nl

>> INHOUD

nr. 4 – 12e jaargang

>> **12**

WAGENINGSE APPS

Bedenkers van tien apps delen hun ervaringen

>> **20**

RONDWEG OM CAMPUS

Komt ie er nou of niet? De stand van zaken

>> **24**

STUDENT IN CARAVAN

Je moet fets verzinnen als je geen kamer hebt

EN VERDER

- 4 Akkoord over komst TNO
- 5 Voedselminister in nieuw kabinet
- 6 Festival synthetische biologie
- 8 Zaaizaadmarkt Ethiopië zit vast
- 9 'Melk al aardig duurzaam'
- 10 Nederland verliest bos
- 22 Succesformule voor Wageningen Research?
- 26 Traag begin voor deelfiets
- 27 Ondertussen op Sint Maarten

VERSE VIS

Tien jaar geleden opende Apple de deuren van de App Store, een virtuele winkel die het ervoor zorgde dat een totaal nieuwe industrie zich ontwikkelde. Vanaf het eerste uur was ik een fanatiek appgebruiker. Ik volgde mijn nieuwsgierigheid tot in het extreme, want je kan het zo gek niet bedenken of er is wel een app voor. De makkelijkste vind ik die van de openbare bieb waar ik boeken en e-books kan bestellen (die laatste verdwijnen automatisch na drie weken). Ik heb er ook een waarmee ik gebouwen virtueel kan laten instorten en ik heb zelfs de bubbeltjes-plasticapp waarmee ik neurotisch bubbeltjes kan laten ploppen op mijn scherm. Werkt overigens rustgevend. WUR heeft tientallen apps met uiteenlopende karakters: wetenschappelijk, dienstverlenend en marketinggericht. Het aanbod is zo groot en divers dat niemand precies weet hoeveel het er zijn. Er zitten bijzondere en ook mooie exemplaren tussen. We hebben in dit nummer geprobeerd de meest bijzondere op een rij te zetten. Een lastige opgave, maar dankzij die zoektocht weet ik in ieder geval of de vis die vanavond op mijn bord ligt wel vers is.

Edwin van Laar

>> [Het is een prima paddenstoelenjaar | p.5](#)

GROEN LICHT VOOR KOMST TNO

De centrale ondernemingsraad van WUR gaat onder protest akkoord met de komst van TNO voeding naar de Wageningse campus. De raad vindt dat het ministerie van Economische Zaken meer geld had moeten bijdragen aan het nieuwe voedingsinstituut.

De ondernemingsraad beoordeelde op 20 september de komst van zo'n veertig voedingsonderzoekers van TNO naar de Wageningse campus. Die gaan volgend jaar deel uitmaken van Wageningen Food and Biobased Research.

De afgelopen jaren onderhandelden WUR, TNO en het ministerie van Economische Zaken over deze fusie van voedingsonderzoek. Daarbij kwamen ook de 'transitiekosten' aan bod. Het TNO-onderzoek moet verhuizen, er moeten nieuwe labs worden ingericht in Wageningen en de salarissen van de TNO-onderzoekers

zijn iets hoger dan die van onderzoeker van Wageningen Research. WUR wilde dat het ministerie die extra kosten volledig zou vergoeden en zou toezeggen dat ze de komend jaren onderzoeksopdrachten aan het nieuwe instituut verleent. Onder die voorwaarden neemt WUR de TNO-onderzoekers in dienst.

De centrale ondernemingsraad van Wageningen Research vindt de toezeggingen van het ministerie onvoldoende. Volgens de raad zijn de transitiekosten aanmerkelijk hoger dan de financiële toezegging van het ministerie. 'EZ moet de kosten volledig vergoeden', stelt Joost van Opheusden van de ondernemingsraad. Cijfers noemt de COR niet, omdat die vertrouwelijk zijn. 'We adviseren toch door te gaan met de samenvoeging, maar willen zeker nog een discussie met de raad van bestuur over de kosten.'

De raad van bestuur van WUR is blij dat de ondernemingsraad geen bezwaar aantekent tegen de samenvoeging. 'We hebben de kans om een uniek Europees instituut voor toepassingsgericht voedingsonderzoek neer te zetten, dat steun heeft van het ministerie, de topsector en het bedrijfsleven', zegt woordvoerder Simon Vink. 'De raad van bestuur investeert in dit instituut. Gelukkig adviseert de ondernemingsraad ook om door te gaan met de uitvoering, zodat het instituut per 1 januari van start kan gaan en de TNO-mensen per 1 maart 2018 naar Wageningen kunnen verhuizen.'

Anders dan de ondernemingsraad accepteert de raad van bestuur de toezeggingen van het ministerie van EZ. Vink: 'Het bestuur heeft heel lang onderhandeld met TNO en het ministerie over de vorming van het instituut, financiële garanties en bijkomende kosten.' **AS**

OEFENINGEN DOEN IN DE KOFFIEPAUZE

Twaalf WUR-medewerkers deden maandag in de Leeuwenborch mee aan de eerste PauseXpress. De eerste reacties op de pauzegymnastiek zijn positief.

Het idee achter PauseXpress is simpel: je doet, samen met wat collega's, acht minuten mee aan twee of drie oefeningen in de koffie- of theepauze. Voor je het weet heb je gesport en dat zonder te zweten. Het concept is vooral in Duitsland erg populair, maar begint nu ook in Nederland aan te slaan, vertelt Ingi Alofs, sportinstructeur bij sportcentrum De Bongerd. 'Bij de universiteit van Maastricht is PauseXpress al ingevoerd en daar is het razend populair.'

De eerste work-out in de kelder van de Leeuwenborch trekt alvast meer deelnemers dan Alofs verwachtte. Ze laat ze oefeningen doen met Xco's, een soort langwerpige thermosflessen die, als je ze heen en weer slingert, je spieren flink aan het werk zetten.

Dea Schneider, secretaresse bij Wageningen Economic Research, vindt het jammer dat de work-out maar acht minuten duurt. 'Het had van mij wel langer gemogen. En ik zweet inderdaad niet nu ik klaar ben, dat is wel mooi meegenomen.' Schneider had zich opgegeven, omdat ze benieuwd was. 'Dit is echt leuk. Ik ga andere mensen in mijn directe werkomgeving ook proberen mee te krijgen.' Bob Mulder, do-

Tijdens PauseXpress in de kelder van de Leeuwenborch deden medewerkers acht minuten lang sportoefeningen.

cent strategische communicatie, vindt PauseXpress veel leuker dan gedacht. 'Het verfrist en activeert je.'

Sportinstructeur Ingi Alofs komt, in elk geval tot aan de zomer, eens per twee weken

langs om nieuwe oefeningen voor te doen. De rest van de tijd is het aan zogeheten captains om hun collega's te motiveren en ze te helpen met de oefeningen. Die krijgen daarvoor een instructie van Alofs. **VK**

MINISTER VAN VOEDSEL IN NIEUW KABINET

Het aanstaande kabinet gaat een minister voor Voedsel instellen. Dat meldt weekblad Boerderij op basis van 'bronnen binnen de formerende partijen' (VVD, CDA, D66 en ChristenUnie).

Boerderij spreekt van een 'minister van Landbouw', maar andere Haagse bronnen spreken van een minister van Voedsel en Landbouw. De vier coalitiepartijen zijn het eens over de noodzaak van een aparte minister, melden Boerderij en de Haagse bronnen

van *Resource*. Wie de nieuwe minister van Voedsel wordt en welke partij de minister levert, is nog onduidelijk.

Drie van de vier formatiepartijen, CDA, ChristenUnie en D66, hebben zich voor de verkiezingen uitgesproken voor een minister van Voedsel. Deze moet vraagstukken op het gebied van landbouw, natuur en milieu, volksgezondheid en dierenwelzijn integreren tot een coherente Voedselvisie. Nu valt landbouw via een staatssecretaris onder het ministerie van Economische Za-

ken. Veel partijen vinden dat EZ de landbouw nu te veel overlaat aan de markt en te weinig stuurt op duurzame modernisering van de voedselproductie.

De nieuwe voedselminister zou geen eigen ministerie krijgen, maar bij het ministerie van EZ verantwoordelijk worden voor het landbouw- en natuurbeleid en de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Ook de aansturing van het voedingsonderzoek zou onder deze minister vallen. **AS**

© COLUMN|STIJN

Onafhankelijk

Even laat de man een stilte vallen die ik niet onmiddellijk hoef op te vullen. Mijn gedachten dwalen weg. Stiekem was de ceremonie gisteren heel mooi. Surrealistisch bijna. Van mij hoefde dat promoveren niet, maar ergens is het ook fijn om doctor te zijn. Het geeft rust. Vandaag zit ik er beduusd bij. Gelukkig kan het. Deze nieuwe opdrachtgever heeft toch al besloten dat ik voor hem mag gaan schrijven. Dat ik gepromoveerd ben, vindt hij geen probleem. Misschien word ik ooit nog trots op mijn titel. Het impliceert toch een onafhankelijke denkhouding gebaseerd op feiten; maatschappijkritisch en wars van iets triviaals als organisatiebelangen. Dat heeft iets moois. De man vraagt naar nevenfuncties. Of ik nog gekke dingen heb? 'Nee', zeg ik aarzelend. 'Nou ja, ik ben gastonderzoeker aan WUR'. In ruil voor een WUR-account geef ik voortaan soms gratis les. Dat drukt de onderwijskosten en ik vind het fantastisch om voor een groep te staan. Misschien is mijn liefde voor de wetenschap toch niet helemaal over.

De man lacht. Dit was duidelijk niet het soort nevenfuncties dat hij bedoelde. 'Tuurlijk, een universiteit is geen belangenorganisatie', zegt hij. Ik knik. Gastonderzoeker of niet, ik vaar mijn eigen koers. Ook als die recht tegen de belangen van WUR ingaat. Sterker nog, dat vind ik mijn plicht, als doctor. Iets anders zou een wetenschapper onwaardig zijn. Terug naar huis blader ik door de documenten van mijn nieuwe leven. Ineens valt mijn oog op regel 3 van de 'Verklaring externen', een 'formaliteitje' dat ik tussendoor snel tekende. Ik sluit mijn ogen, kijk opnieuw. Het staat er nog steeds: 'Ondergetekende zal zich onthouden van iedere gedraging welke de rechten en belangen van WUR direct of indirect kunnen schaden.' Ik slik. Echt, is dit mijn universiteit? **B**

Stijn van Gils (30) doet promotieonderzoek naar ecosysteemdiensten in de landbouw. Maandelijks beschrijft hij zijn worsteling met het systeem wetenschap.

WORD JIJ STRAKS ONZE
NIEUWE COLUMNIST?
MAIL JE PROEFCOLUMN VAN 250 WOORDEN
NAAR EDWIN.VANLAAR@WUR.NL

kort

>> PADDENSTOLEN Een goed jaar

Het is een goed paddenstoelenjaar en dat is te zien op Wageningen Campus. Waar je ook kijkt zie je paddenstoelen. Vooral de geschubde inktzwam priemt prominent boven het gras uit. Volgens Thom Kuyper, persoonlijk hoogleraar bij de sectie Bodemkwaliteit en befaamd paddenstoelenkenner, hangt dit vooral samen met het weer. 'Vocht en hoge temperaturen zijn doorslaggevend.' Kuyper heeft in de afgelopen vier jaar 120 verschillende soorten op de campus geteld. Die staan er niet elk jaar allemaal. 'Het wisselt. Soms heb ik maar één keer gezien, andere komen elk jaar terug. Dat maakt het ook leuk.' **RK**

Geschubde inktzwammen op de campus.

>> ERIC SMALING Terug bij WUR

Eric Smaling, tot voor kort Tweede Kamerlid voor de SP, gaat weer voor WUR werken. Hij gaat voor Wageningen Environmental Research internationale onderzoeksprojecten op het gebied van voedselzekerheid en bodemvruchtbaarheid ondersteunen. Smaling stond bij de Tweede Kamerverkiezingen van afgelopen voorjaar op plaats 15 bij de SP. De partij behaalde 14 zetels. Voordat hij de politiek in ging, werkte Smaling jarenlang voor het Staring-centrum, een voorloper van Wageningen Environmental Research. Daarna werd hij hoogleraar Bodeminventarisatie en landevaluatie en coördinator van het Noord-Zuid-programma van WUR. **AS**

>> ENGELSTALIGE BACHELORS Nederland bijna koploper

De explosieve groei van het aantal Engelstalige bacheloropleidingen op het vasteland van Europa – van bijna 0 naar 2900 in 8 jaar tijd – is mede aan Nederland te danken. Met 317 Engelstalige bachelors staat Nederland op een tweede plaats, na Turkije (545) en voor Spanje (241). Wageningen University heeft momenteel één Engelstalige bachelor (Tourism) en voert er in september 2018 nog vijf in: Dierwetenschappen, Internationaal Land- en Waterbeheer, Levensmiddelentechnologie, Omgevingswetenschappen en Bodem, Water, Atmosfeer. **LvdN**

Lees het hele verhaal
op resource-online.nl

BEHOEFTE AAN ANDERE OPZET JAAROPENING

Er is behoefte aan een andere opzet van de Opening Academisch Jaar, met meer ruimte voor debat met de hoofdspreker. Directeur Marc Lamers van Corporate Communicatie is bereid hierover na te denken.

Dat is de uitkomst van een nagesprek over de ophef die begin deze maand ontstond rond de keynote speech van de Britse auteur en 'klimaatoptimist' Matt Ridley bij de jaaropening. Het gesprek vond woensdagmiddag plaats in Impulse. Een handvol studenten en één medewerker waren gekomen om met een delegatie van Corporate Communicatie in gesprek te gaan. Geen van de onder-tekenaars van de protestbrief tegen de komst van Ridley was aanwezig.

Dat Ridley een podium kreeg, was volgens de aanwezigen niet het probleem. Wel dat er geen of te weinig ruimte voor weerwoord was. Op dat punt zou je best kunnen nadenken over een andere opzet met meer ruimte voor debat, zegt communicatiedirecteur Lamers. Wat betreft Ridley komt dat weerwoord er mogelijk alsnog. Wordvoerder Simon Vink en Lamers omarmden het idee van docent Ynte van Dam om een special issue van een tijdschrift – bijvoorbeeld Vork of NJAS – te wijden aan de rede van Ridley. Wageningse wetenschappers zouden daarin kunnen reflecteren op Ridleys beweringen. **RK**

'KUNST GEEFT FRISSE BLIK OP BIOTECHNOLOGIE'

Tijdens de SynCity Days, op 5 en 6 oktober, wordt de WUR-gemeenschap uitgenodigd om met andere ogen te kijken naar synthetische biologie. Organisator Huib de Vriend hoopt dat de geplande lezingen, video's en films leiden tot een frisse blik op levenswetenschap en technologie.

Synthetische biologie is een nieuwe wetenschappelijke discipline, waarbij onderzoekers biologische systemen (her-)ontwerpen. Daar valt inhoudelijk veel over te vertellen, maar het laatste dat De Vriend wil, is een 'doodsaaie' discussie over de voor- en nadelen van nieuwe biotechnologie. 'Want met die vraag weet je dat je in de bekende belangenstrijd blijft hangen. Kunst kan ons helpen om anders naar de mogelijkheden van technologie te kijken.'

De Vriend, die vroeger veel projecten deed over de maatschappelijke gevolgen van biotechnologie, is uitgenodigd door Vitor Martins dos Santos, hoogleraar Systeem en Synthetische Biologie van WUR, om een festival te organiseren. Beiden kennen elkaar als filmliefhebber en films vormen dan ook de hoofdmoot van het programma. De Vriend programmeert twintig films uit het BioFiction-festival dat eerder in Wenen werd gehouden.

Een van de korte films is van een Oostenrijkse kunstenaar die textiel maakt met schimmels. De schimmels reageren op vocht

Een scène uit de sciencefictionfilm *Gattaca*, die wordt vertoond tijdens de SynCity Days.

en temperatuur, waardoor de kleding zich aanpast aan de omgeving en die tegelijk zichtbaar maakt. De Deense onderzoeker Steen Rasmussen komt een lezing houden. Hij maakt protocollen over hoe je primitieve cellen kunt bouwen. De Vriend: 'Hij zegt dat we aan het begin van een revolutie zitten nu we kennis combineren uit de genetica, bio-informatica, robotica en systeembioologie.'

De Vriend wil de bezoekers uitnodigen om aan de hand van film en kunst te ervaren wat dit thema met hen doet. 'Ik hoop dat ze geprikkeld worden om na te denken over de vraag: Stel, je kunt synthetische biologie gebruiken. Wat zou je er dan mee willen doen?'

Het programma van SynCity Days is te vinden op wur.nl/syncity. **AS**

FOODSYMPOSIUM

Het debat kwam goed op gang en de microfoon vloog de zaal door tijdens het Foodsymposium op zaterdag 23 september. Het evenement was georganiseerd door studievereniging Nicolas Appert ter gelegenheid van haar elfde lustrum. Het thema was transitie: hoe bereiken we een gezonde, eerlijke en duurzame voedselketen? Moeten we daarvoor stoppen met vlees eten? Moeten we meer voedsel produceren of vooral minder verspillen? Gaan we lokaal of juist globaal produceren? Na de lezingen was er een uur de tijd om te discussiëren met vertegenwoordigers van industrie, politiek en wetenschap. **TL**

FOTO: MARCO MEGA

FORUMVIJVER KRIJGT OPVALLEND KUNSTWERK

Hoogleraar Aquatische Ecologie Marten Scheffer heeft samen met de Deense kunstenaar Vagn Iversen een groot kunstwerk ontworpen: *Must Leave*. Het moet verrijzen in de Forumvijver.

De enorme geelgerande waterkever, die op het punt staat weg te vliegen, krijgt een spanwijdte van ruim vijf meter. In het donker licht hij op door een combinatie van belichting op basis van zonne-energie en lichtgevende vezels en mineralen. Deze maand begint een crowdfundingactie om de financiering rond te krijgen.

Scheffer zag in 1993 voor het eerst werk van Iversen in het AQUA Aquarium & Zoo in het Deense Silkeborg. Diens uitvergrote waterdieren raakten hem. 'Ik heb uren met een vergrootglas waterbeestjes bestudeerd. In Silkeborg knallen de diertjes opeens enorm uitvergroot de ruimte in. Dat verrast en zet je op het verkeerde been, zoals een schilderij of boek dat ook kan doen.' Omdat zo'n beeld in zijn ogen een mooi symbool kan worden voor WUR en omdat de instel-

In de Forumvijver moet een waterkever komen te staan met een spanwijdte van vijf meter.

ling in 2018 haar eeuwfeest viert, zocht Scheffer contact met Iversen. 'Ik wil iedereen op Wageningen Campus zo'n schokeffect laten ervaren.'

De symboliek achter het beeld heeft verschillende lagen, vertelt Scheffer. Darwin bedacht bijvoorbeeld al waarom je dezelfde zoet-

waterbeestjes over de hele wereld vindt: vroeg of laat droogt een plasje op en moeten de dieren zich verplaatsen. Zo gaan ook studenten en kennis de wereld over. Daarnaast ziet hij raakvlakken met menselijke migratie. Die creëert spanningen, maar zet ook aan tot vernieuwing.

Als de waterkever er straks staat, hoopt Scheffer dat mensen er uitgebreid foto's van maken die ze delen op sociale media, om vervolgens op zoek te gaan naar het verhaal erachter. 'Zodat ook dat verhaal de wereld over gaat.' **R YdH**

ILLUSTRATIE: VAGN IVERSEN

KOEIENLEZING

WUR bestaat bijna een eeuw. *Resource* tovert alvast bijzondere foto's van vroeger uit het archief. Zoals deze, waarop schrijver Koos van Zomeren (links) en hoogleraar Jan Douwe van der Ploeg (rechts) luisteren naar schilder Marleen Felius. Op de achterkant van de foto staat: 'koeienlezing'. Een kernachtige verwijzing naar het feit dat Felius uitsluitend rundvee schildert. Het Apple-logo aan de muur verraadt min of meer het jaartal: 1996. De locatie heeft fotograaf Guy Ackermans niet vermeld, maar we gokken op boekhandel Kniphorst in Wageningen. Was je bij deze lezing? Of heb je een verhaal bij een andere foto uit de serie? Kom dan naar de redactie van *Resource* of stuur een mail aan vincent.koperdraat@wur.nl.

**Bekijk de fotoserie
'100 jaar... luisteren'
op resource-online.nl**

FOTO: GUY ACKERMANS

‘SPORT MOET VEILIG ZIJN VOOR KWETSBAIRE JEUGD’

Sporten wordt vaak gezien als een manier om kwetsbare jongeren te helpen bij hun persoonlijke ontwikkeling. Maar dat is alleen het geval als ze weinig prestatiedruk ervaren, concludeert promovendus Sabina Super, die op 5 oktober promoveert bij de leerstoelgroep Gezondheid en Maatschappij.

Super verwachtte dat ze met haar onderzoek zou aantonen hoe goed sport is voor jongeren uit probleemgezinnen die kampen met leer- of gedragsproblemen. Maar de medaille heeft twee kanten, zegt ze nu. ‘Deze jongeren hebben vaak een negatief zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen. Ze voelen zich snel afgewezen. Sport kan deze gevoelens ook versterken.’

Super vroeg jongeren en sportcoaches om vragenlijsten in te vullen. Uit de resultaten blijkt dat kwetsbare jongeren die meer dan drie keer per week sporten, behulpzamer zijn, beter presteren op school en zich gezonder voelen. Daarnaast vertonen ze minder probleemgedrag en gaan ze beter om met tegenslagen dan jongeren die niet sporten. Super: ‘We kunnen echter niet zeggen of sporten hier ook de oorzaak van is, want het is ook mogelijk dat jongeren die deze vaardigheden al hebben, er vaker voor kiezen om te sporten.’

In diepte-interviews vertelden de jongeren over de rol die sport in hun leven speelt. Super: ‘Voor velen is de sportvereniging een veilige thuishaven, waar ze hun zorgen even kunnen laten varen. Voor anderen is het vooral

FOTO: KENNISCENTRUM SPORT

een plek om te leren en doelen te bereiken.’ Deze balans tussen veiligheid en uitdaging is voor kwetsbare jongeren erg fragiel, zegt Super. ‘Soms kan je iemand extra uitdagen om hem te motiveren, maar als de uitdaging te groot is en hij niet mee kan komen, kan het heel demotiverend werken. Juist kwetsbare jongeren zijn hier extra gevoelig voor.’

De sportcoach heeft volgens Super grote invloed op hoe de jongeren sport ervaren. ‘Maar het lastige is dat deze coaches vaak vrijwilli-

gers zijn, die geen pedagogische achtergrond hebben.’ Het is volgens haar belangrijk dat coaches zorgen dat de jongeren zich gesteund voelen en succes ervaren. Aan de andere kant moeten de jongeren niet het gevoel krijgen dat de sportvereniging een therapieplek is. ‘Sporten moet vooral leuk zijn.’

Super heeft haar onderzoeksresultaten verwerkt in een boekje met praktische tips voor beleidsmakers, jeugdhulporganisaties, sportcoaches en zorgprofessionals. **TL**

VRIJE VERKOOP ZAAIZAAD ETHIOPIË STOKT

Uit experimenten blijkt dat het gunstig is voor de Ethiopische voedselvoorziening als veredelingsbedrijven hun zaaizaad direct aan de boeren kunnen verkopen in plaats van aan de overheid. Desondanks komt deze direct seed marketing niet van de grond. Promovendus Mohammed Hassena Beko zocht uit welke partijen deze liberalisatie tegenhouden.

Ethiopische boeren kunnen hun zaaizaad vrijwel alleen bestellen bij de overheid. Dat komt doordat zaaizaad deel uitmaakt van de ont-

wikkelingsagenda van de regering om honger en armoede uit te bannen en de boeren aan zich te binden. Maar door de groeiende vraag naar voedsel en goed zaaizaad loopt de centrale distributie van de voorheen communistische regering tegen zijn grenzen aan. De regering besloot daarom enige jaren geleden om de zaaizaadmarkt te gaan liberaliseren: veredelingsbedrijven zouden hun zaden voortaan direct aan de boeren mogen verkopen. WUR participeerde tussen 2011 en 2015 in deze omslag.

Door de Ethiopische zaaizaadmarkt open te breken en ook inter-

nationale zaaizaadbedrijven toe te laten, moest zowel de hoeveelheid als de kwaliteit van het zaaizaad verbeteren, was de gedachte. Er kwamen experimenten met groepen boeren. Uit evaluaties bleek dat de directe verkoop van zaden aan de boeren leidde tot betere opbrengsten.

De Ethiopische overheid heeft echter nog steeds niet ingestemd met de liberalisering. Volgens Beko komt dat doordat de regering op twee gedachten hinkt: aan de ene kant wil ze de zaadkwaliteit en voedselproductie verbeteren, aan de andere kant wil ze de zaadistri-

butie zelf blijven doen om een afhankelijkheidsrelatie met de boeren te houden en een rechtvaardige verdeling van het zaad in stand te houden. Bovendien zijn zo’n zestigduizend landbouwvoorlichters betrokken bij de distributie van zaaizaad; die willen hun baan houden.

Het gevolg is dat de overheid geen besluit neemt. De regeringsambtenaren in Addis Abeba en de regionale ambtenaren wijzen naar elkaar. Iedereen wil dat er een besluit wordt genomen, maar niemand wil daaraan bijdragen, concludeert Beko. **AS**

SAMENWERKENDE BACTERIËN VRAGEN ANDERE BESTRIJDING

Bacteriën die blaasontsteking veroorzaken, vormen ecosystemen waarin ze elkaar beschermen tegen antibiotica. Dit ontdekten onderzoeker Marjon de Vos en collega's. Het onderzoek opent de weg naar nieuwe behandelingen en vermindert antibioticagebruik.

Bij oudere mensen met een blaasontsteking is er vaak sprake van een gemengde infectie, dus met meerdere soorten bacteriën tegelijk. Deze infecties zijn lastig te behandelen en reageren minder goed op antibiotica. 'Onze resultaten laten zien dat je gemengde infecties van de blaas mogelijk niet als een standaard blaasontsteking zou moeten benaderen', zegt De Vos, onderzoeker bij het Laboratorium voor Erfelijkheidsleer.

De Vos onderzocht ruim zeventig bacteriemonsters van ouderen met een gemengde blaasontsteking. Ze volgde de groei van de verschillende bacteriesoorten in de aan- of afwezigheid van antibiotica. Op basis van deze metingen ontwikkelde ze samen met wetenschappers van IST Austria en de universiteit van Keulen een computermodel dat voorspelt hoe de samenstelling van de bacteriekolonies verandert onder verschillende omstandigheden. De Vos: 'Normaal gesproken zie je dat bacteriën vooral met elkaar

concurreren, maar als er antibiotica aan toe worden gevoegd, gaan ze ineens meer samenwerken om te overleven. Omdat de bacteriën elkaar kunnen beschermen tegen antibiotica, kan dit de behandeling bemoeilijken.'

Hoewel het onderzoek heel fundamenteel is, laat het zich volgens De Vos goed vertalen naar praktische toepassingen. Dit begint al bij de diagnostiek. Die moet zich niet meer richten op één bacteriesoort, maar op bacteriegemeenschappen. De ecosysteembenadering biedt volgens De Vos bovendien nieuwe perspectieven voor de behandeling. 'We denken bijvoorbeeld aan het toevoegen van nieuwe, niet-ziekmakende bacteriën, die het ecosysteem verstoren zodat de ziekteverwekkende bacteriën makkelijker kunnen worden aangepakt.'

De Vos zou graag willen weten of dit ook echt in patiënten werkt. 'We hebben het nu alleen in het lab en met computermodellen getest. Je weet niet zeker of het ook hetzelfde werkt in iemands blaas. De samenstelling van de urine kan bijvoorbeeld ook invloed hebben, en die is op verschillende momenten en bij verschillende personen anders.' Verder wil ze graag verder uitzoeken welke stofjes de bacteriën precies produceren die een rol spelen bij de bacteriële interacties. **TL**

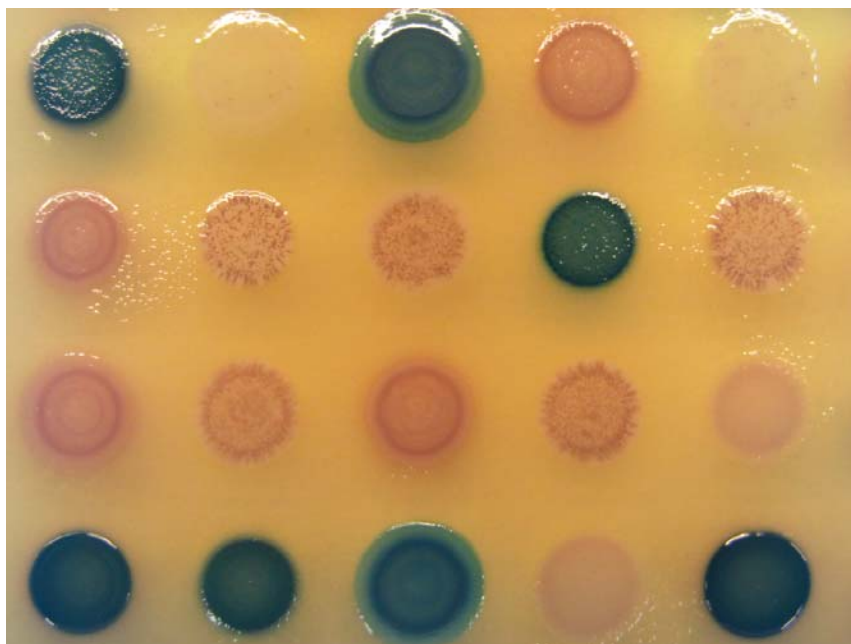

FOTO: MARION DE VOS

De onderzoekers namen monsters bij ouderen met een gemengde blaasontsteking en volgden de ontwikkeling van de bacteriegemeenschappen.

VISIE

'Nederlandse melk is al aardig duurzaam'

Met een grote campagne vraagt Milieudefensie aandacht voor de productie van melk. De organisatie wil dat supermarkten alleen nog duurzame melk verkopen. Volgens Maarten Vrolijk van Wageningen Livestock Research is het te kort door de bocht om te zeggen dat de melk in de supermarkten nu niet duurzaam is.

Hoe duurzaam is de Nederlandse melk?

'Er is niet één definitie van duurzaam. Voor mij betekent duurzame melkproductie: productie waar het milieu niet onder lijdt en waar de melkveehouder ook nog een goed inkomen mee verdient. De duurzame zuivelketen monitort ieder jaar hoe het staat met de duurzaamheid van het hele productieproces en met de Kringloopwijzer berekent en verantwoordt de melkveehouder zich op het gebied van milieu. Deze wijzer is per 1 januari 2016 verplicht.'

De soja in veevoer, wordt daar geen regenwoud voor gekapt?

'Nee. De soja die Nederlandse melkveehouders gebruiken, is 100 procent verantwoord. Een deel daarvan is wel afkomstig uit Zuid-Amerika, maar wordt geteeld in gebieden waar er geen regenwoud voor is gekapt. Het is goed om te pleiten voor duurzame productie, maar wel op basis van feiten.'

Komen koeien steeds minder in de wei?

'Op dit moment komt 81,2 procent van de koeien buiten en dat is een lichte stijging: in 2016 was het 78,9 procent. Dit wordt ook gestimuleerd doordat boeren van de zuivelondernemingen een beloning krijgen als ze weidegang toepassen.'

Alleen duurzame melk in de supermarkt, is dat haalbaar?

'Het is denk ik te kort door de bocht om te zeggen dat de melk die nu in de supermarkten ligt, niet duurzaam is. Stel, we zouden nu met zijn allen afspreken: biologisch, dat vinden we duurzaam. Dan nog is het niet van de ene op de andere dag te regelen dat er alleen biologische melk in de schappen ligt. We werken continu aan het verder verduurzamen van de productie. In Nederland hebben we in de afgelopen tien jaar al grote sprongen gemaakt. Je merkt ook dat de groep consumenten die daarvoor kan en wil betalen, groeit.' **TL**

MINDER BOS, MEER ANDERE NATUUR

Nederland verliest bos. De afgelopen vier jaar 1350 hectare per jaar. Vooral doordat we bos omzetten in andere natuur, blijkt uit een analyse van Wageningse onderzoekers.

De studie is het werk van Eric Arets, Mart-Jan Schelhaas en Henk Kramer van Wageningen Environmental Research. Zij vergeleken topografische kaarten van het Nederland van vier jaar geleden met die van nu. Daaruit blijkt dat er netto (ontbossing minus nieuwe aanplant) behoorlijk wat bos is verdwenen, zo schrijft de groep in een artikel in het Vakblad Natuur Bos Landschap.

Veruit het meeste verdwenen bos – 38 procent – blijkt gekapt om er andere natuur van te maken, zoals heide of zandverstuivingen. 11 procent van het bos verdween ten behoeve van de landbouw. Vooral in de provincies Groningen en Drenthe is dat het geval. Het gaat hier volgens Arets om tijdelijk bos dat in de jaren tachtig met subsi-

die van de overheid is geplant om aan het toen verwachte tekort aan hout te voldoen. Veel van die tijdelijke bossen op landbouwgrond zijn de afgelopen jaren ge oogst, omdat de subsidieregeling afliep. Verder verdween 9 procent van het bos voor de bouw van woningen en wegen.

Liefst 40 procent van het verdwenen bos bleek niet het resultaat van ander landgebruik, maar van onnauwkeurigheid van de kaarten en ruis in de gebruikte methode. De werkelijke ontbossing werd daarom door de onderzoekers flink naar beneden bijgesteld.

De afgelopen vier jaar is desondanks netto 1350 hectare bos verdwenen. Dat is bijna 0,4 procent per jaar. Voor de functie van bos als opslagplaats van koolstof tikt dit flink aan. Volgens de rekenregels tellen die bomen volledig mee als directe emissie van CO₂ in de atmosfeer. Het Nederlandse bos in zijn geheel komt daarmee dicht in de buurt van het omslagpunt van koolstofopslag naar koolstofbron. Toch

FOTO: SHUTTERSTOCK

denkt Arets niet dat het zover komt, onder meer omdat in 2020 de laatste contracten voor tijdelijke bossen op landbouwgrond aflopen.

Met het onderzoek willen de bosdeskundigen desondanks een signaal afgeven. 'We willen niet alarmistisch zijn, maar we constateren wel dat dit niet bijdraagt aan

de oplossing van het klimaatprobleem.' Arets weerlegt de suggestie dat het maar om een beetje minder bos gaat. 'In absolute zin klopt dat, maar het gaat wel om jaarlijks 0,4 procent in de afgelopen vier jaar. Dat is vergelijkbaar met de procentuele ontbossingssnelheid in de Amazone.' **RK**

MINDER PESTGEDRAG OP GROEN SCHOOLPLEIN

Scholieren vinden dat er minder gepest wordt als hun schoolplein groener is en meer uitnodigt tot bewegen. Dat blijkt uit onderzoek van Sjerp de Vries en Martin Goossen van Wageningen Environmental Research.

Voor hun onderzoek bezochten Goossen en De Vries vier basisscholen in Geleen, Haarlem, Sneek en Vleuten. Het betreft vier van de zeventig scholen in Nederland die met de 'Gezonde Scholen'-subsidie van het ministerie van Volksgezondheid hun plein hebben opgeknapt. Tegelvlaktes maakten plaats voor struikgewas, boomstammen, speelhoekjes en -toestellen.

Goossen en De Vries bevroegen de kinderen zowel voor als na de

herinrichting. Daarnaast heeft een deel van de kinderen een week lang een beweegmeter en een GPS gedragen. Daaruit blijkt dat de kinderen op twee van de meest ingrijpend vernieuwde pleinen iets meer zijn gaan bewegen.

Dat is op zich al winst, zegt De Vries. Maar belangrijker is volgens hem dat het sociale klimaat op zo'n schoolplein verbetert. In hun antwoorden geven de kinderen namelijk aan dat ze minder ruzies en pestgedrag zien op het vernieuwde plein. 'Door het gevarieerd aanbod aan beweeg- en rustplekken zit er voor ieder kind waarschijnlijk iets aantrekkelijks bij. Deze variatie verklaart volgens ons waarom er minder gepest wordt. En het mooie is: we hebben aanwijzingen dat de sfeer en de werkhouding in

FOTO: SUSANNE VAN RIJN

Deze basisschool in Vleuten heeft zijn plein heringericht volgens de richtlijnen van het overheidsprogramma Gezonde School.

de klas ook verbetert door de vernieuwde pleinen.'

De resultaten van De Vries en Goossen zijn in lijn met die van eerdere onderzoeken. De Vries:

'Daardoor kunnen we met meer zekerheid stellen dat het herinrichten van een schoolplein een belangrijk middel kan zijn in de strijd tegen pesten.' **VK**

ONDER-TUSSEN ONLINE

Resource brengt dagelijks nieuws voor en over medewerkers en studenten van WUR. Vaak is dat zo veel, dat we het niet allemaal kwijt kunnen in het magazine. Hieronder een greep uit het online aanbod.

BRAND OVERLEVEN

Bosbranddeskundige Cathelijne Stoof was de eerste wetenschapper

die te zien was in een nieuwe YouTube-serie van Het Lab. Dat is het korte, vlottere zusje van de Universiteit van Nederland-colleges, waarin topwetenschappers alledaagse vragen beantwoorden. Stoof beet het spits af met haar tips voor het overleven van een natuurbrand.

DEUR OP SLOT!

Sita Hes, de veiligheidsadviseur van de gemeente Wageningen, roept studenten op om de deuren en ramen van

hun huizen en afdelingen goed te sluiten. Dieven kunnen anders zo binnenlopen en laptops, telefoons en portemonnees meenemen. Op Droevendaal was het onlangs raak. Hes: 'Maak het inbrekers niet makkelijk. Inbraak zorgt voor een onveilig gevoel en leed.'

TWITTERBOOM DIJT UIT

De twitterboom is twee centimeter in doorsnee gegroeid. De boom, een populier

op het plein voor Orion, twittert dagelijks hoe groot zijn sapstroom is en hoe snel hij groeit. En dat is snel, concludeert boscoloog Ute Sass-Klaassen na bestudering van het eerste meetseizoen.

NIEUWE PRIJS

Wetenschappers maken kans op een nieuwe prijs voor toegepast onderzoek.

De Stevinpremie is, net als de bekende Spinozapremie, 2,5 miljoen euro waard. Het geldt dat de winnaars krijgen, is bestemd voor 'verder onderzoek en de bijbehorende kennisoverdracht'.

STROPDAS

Als je blogger Leonardo Medina Santa Cruz een jaar geleden had verteld dat hij tijdens zijn stage een stropdas zou dragen, zou hij hartelijk hebben gela-

chen, net als zijn Wageningse vrienden. Maar nu is het dan toch zo ver. En het valt hem mee. Hij is de enige *Wageningian* tussen de *serious capitalists*, maar dat zijn bij nader inzien best leuke lui.

Bekijk en lees het allemaal op resource-online.nl

DE STELLING

'Ik dacht steeds: ik moet focus houden'

Persoonlijke ervaringen klinken niet zelden door in de stellingen die promovendi bij hun proefschrift voegen. Zo ook bij deze van Ilse Remmers. In de tweede helft van haar promotietraject was ze bijna alleen nog maar aan het werk. Geen verstandige keuze, weet ze nu.

'Aan het begin van mijn promotie was ik ontspannen. Ik besteedde tijd aan mijn hobby's en ging in lunchtijd regelmatig sporten of wandelen. Maar in het derde jaar kwam het gevoel dat de klok tikte. Ik maakte steeds minder tijd vrij voor afleiding of een praatje. Op zeker moment heb ik te veel dingen opzijgezet die niet werkgerelateerd waren.

Ilse Remmers is op 15 september gepromoveerd op een proefschrift over het efficiënt maken van olieproductie in algen voor toepassing als biobrandstof.

Pas later kwam ik erachter dat ik hierdoor alleen maar minder efficiënt werd. Ik dacht steeds: ik moet focus houden. Maar je krijgt

juist meer focus als je geregeld afstand neemt, zeker tijdens het schrijven van je thesis. Anders kan je lang vastzitten op hetzelfde probleem.

Ik kwam hier zelf pas laat achter. Het is ook helemaal niet makkelijk om te blijven ontspannen als je de druk voelt van zo'n groot project dat af moet. Voor een deel zorgt de maatschappij voor druk: de druk om te blijven presteren. Maar je creëert die druk vooral ook zelf. Het is immers fijn als het project binnen de tijd afgerond is.

Ik ben zeker niet de enige die hiermee heeft geworsteld. Daarom is deze stelling ook een boodschap voor anderen: Blijf vooral de dingen doen die je altijd al leuk hebt gevonden en waar je energie van krijgt. Dan gaat de rest een stuk makkelijker.' **LdK**

Wageningse apps

Apps zijn de nieuwe heilige graal, ook in Wageningen. Er zijn onderwijsapps, oogstapps, varkensapps, natuurapps, voedingsapps, groeiapps en visapps. *Resource* baande zich een weg door het oerwoud aan WUR-apps en selecteerde er tien die toegankelijk zijn voor een algemeen publiek. De makers vertellen wat er goed en minder goed is aan hun creatie.

tekst Tessa Louwerens en Didi de Vies illustratie Pascal Tieman

GrowApp

Aangeboden door Nature Today
Aantal downloads: 1.000-5.000
Laatste update: mei 2017

Deze app maakt de groei van planten inzichtelijk. Met je smartphone kun je op verschillende momenten foto's maken van bomen, planten en landschappen. De GrowApp bundelt alle foto's en maakt time-lapsevideo's die veranderingen zichtbaar maken. Leuk om te doen en je helpt er wetenschappers mee die onderzoek doen naar het effect van klimaatverandering op natuur en landschap.

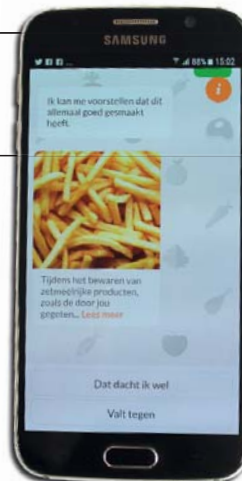
Bioloog Arnold van Vliet: 'Inmiddels zijn er al meer dan 15.000 foto's geüpload met de GrowApp. We hadden al wel momentopnames en satellietbeelden, maar via de app krijgen we nieuwe inzichten, bijvoorbeeld over de start en duur van de groeiseizoenen. Op deze manier kan je als onderzoeker veel meer data verzamelen. Daarnaast is het leuk voor gebruikers om de omgeving te zien veranderen en mee te kunnen doen aan wetenschappelijk onderzoek. Wel moet je als maker je publiek blijven informeren en motiveren. Het kan nog zo'n fantastische app zijn, als niemand weet dat die bestaat, heb je er niks aan.'

Hapsnapp

Aangeboden door WUR
Aantal downloads: 1.000-5.000
Laatste update: september 2015

Hapsnapp deelt voedingsweetjes met je, gebaseerd op de wetenschappelijke kennis van WUR. Je geeft als gebruiker aan wat je eet en de app antwoordt met wetenswaardigheden over dit voedsel.

Communicatieadviseur Susanne Laven: 'We hebben Hapsnapp ontwikkeld omdat we in het kader van Wageningen Dialogues graag ook online meer interactie wilden met de samenleving. De app biedt mogelijkheden om wetenschappelijke feitjes te delen, maar je kunt niet echt met gebruikers in gesprek gaan. Uit enquêtes blijkt wel dat mensen de informatie gebruiken in hun gesprekken met anderen. We mikten op een jonge doelgroep, maar het blijken vooral oudere mensen te zijn die de app gebruiken. De app liep in het begin vrij goed en wordt nu ook

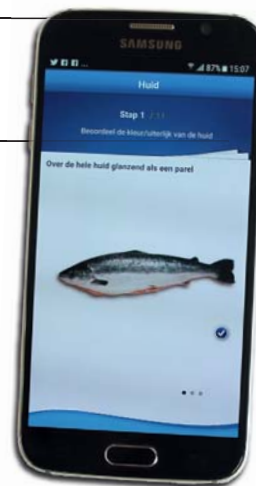

nog wel gedownload, maar we gaan hem niet verder updaten. Waarschijnlijk wordt hij volgend jaar verwijderd. We hebben er veel van geleerd. Bij communicatie is het belangrijk te bedenken wat je doel is en via welk kanaal je dit het best kan bereiken. Soms is het een app, maar er zijn ook andere mogelijkheden, zoals een goede mobiele versie van je website en een online dialoog.'

How fresh is your fish?

Aangeboden door Relectus
Aantal downloads: 1000-5000
Laatste update: 16 augustus 2013

Deze app helpt je te bepalen hoe vers je vis is. De app stelt vragen als: 'glimt de huid', 'hoe zien de ogen eruit' en 'hoe stevig is de vis?' Ook toont die foto's waarmee je de vis voor je neus kunt vergelijken. De houdbaarheid wordt vervolgens bepaald volgens de internationaal erkende Quality Index Method (QIM). De app schat ook in hoe lang de vis nog houdbaar is.

Rian Schelvis-Smit van Wageningen Marine Research: 'De app maakte onderdeel uit van een onderzoek naar nieuwe methoden voor de industrie om op een betrouwbare manier overal in Europa de versheid van vis te bepalen. In eerste instantie hadden we de methode alleen op papier, maar zo kwam die niet bij de industrie terecht. Consumenten kunnen de app ook gebruiken, maar hij is wel vrij uitgebreid, dus ik kan me voorstellen dat je die stappen niet allemaal gaat doorlopen als je op de markt staat.'

Natuur in Nederland

Aangeboden door Shoudio
Aantal downloads: 10.000-50.000
Laatste update: januari 2015

Met deze app kun je wandelingen, fiets- of vaarroutes downloaden. Met behulp van GPS leidt de app je langs mooie plekken. Daar wordt een korte toelichting gegeven, soms aangevuld met vogelgeluiden of plaatjes van belangrijke dier- en plantensoorten die hier te vinden zijn.

Frank Berendse, hoogleraar Natuurbeheer en Plantenecologie: 'De app is ontwikkeld aan de hand van mijn boek Natuur in Nederland. Het mooie is dat mensen met de app ook echt naar buiten gaan en ervaren wat in het boek wordt beschreven. Alle routes die erin staan, heb ik ook zelf

afgelegd en op verschillende punten tijdens de route vertellen ik of mijn echtgenote wat er op die plek te zien is. Ik wil graag meer routes toevoegen, maar het is ook belangrijk om de routes up-tot-date te houden, want het landschap verandert. Daarvoor moet ik ze minstens één keer per jaar opnieuw afleggen. Dat is lastig om bij te benen, dus we zijn nu bezig een netwerk van vrijwilligers op te zetten die hierbij kunnen helpen.'

FoodProfiler

Aangeboden door WUR
Aantal downloads: 5.000-10.000
Laatste update: december 2016

Benieuwd wat voor type eter jij bent? Met FoodProfiler krijg je inzicht in je voedingspatroon, zonder dat je daarvoor een uitgebreid eetdagboek bij hoeft te houden. Een keer per dag krijg je een reminder met het verzoek om in te vullen wat je de afgelopen paar uur hebt gegeten. De app antwoordt met wetenschappelijke feitjes over voeding.

Marleen Onwezen, onderzoeker Consumentgedrag bij Wageningen Economic Research: 'We zijn met de app gestart omdat we wilden kijken hoe we met behulp van nieuwe technieken meer inzicht kunnen krijgen in consumptiepatronen. Het voordeel van een smartphone is dat je mensen op verschillende, willekeurige momenten kunt benaderen in plaats van achteraf te vragen wat ze bijvoorbeeld vorige week gegeten hebben. Dit levert

betrouwbare data op. We gebruiken de app voor studies met representatieve steekproefgroepen, maar mensen kunnen die ook op vrijwillige basis gebruiken. Voor de consument is het leuk om meer inzicht te krijgen in het voedingspatroon, maar de app geeft ook voor overheden, bedrijven en onderzoekers nieuwe inzichten in bijvoorbeeld eetmomenten en combinaties van voedingsmiddelen.'

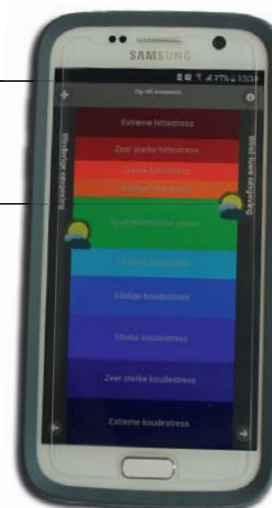
APPDESK

Veel van de WUR-apps zijn gemaakt door externe partijen, maar er is in Wageningen ook een AppDesk. Die is onderdeel van de GeoDesk van Wageningen Environmental Research. 'Op een gegeven moment kwam er binnen projecten steeds meer vraag naar het ontwikkelen van apps', vertelt Jappe Franke, ontwikkelaar bij het team Earth Informatics. 'Voor onderzoekers is het lastig apps te realiseren, omdat ze vaak niet weten wat daarbij komt kijken. AppDesk faciliteert het hele traject van ideevorming, ontwikkeling, bouw en uiteindelijk het publiceren van mobiele apps. Sommige apps bouwen we zelf, andere besteden we uit. Het bouwen van apps is namelijk niet onze hoofdtaak.'

Weerbeleving

Aangeboden door SWLA
Aantal downloads: 5.000-10.000
Laatste update: mei 2016

De zon schijnt en de lucht is strakblauw. Je trekt een korte broek en shirt aan, maar hebt na drie stappen buiten de deur al spijt: de gure wind bezorgt je kippenvel. Met de weerbelevingapp voorkom je zulke vervelende verrassingen. In plaats van actuele weersvoorspellingen geeft de app aan hoe het weer aanvoelt.

Bert Heusinkveld Bert Heusinkveld van de leerstoelgroep Meteorologie en Luchtkwaliteit: 'We hebben de app ontwikkeld omdat uit onderzoek bleek dat mensen niet genoeg hebben aan een traditionele weersvoorspelling om te weten hoe warm of koud het werkelijk is. Toekomstige ontwikkelingen van de weerbelevingsapp zijn een ingebouwde feedbackoptie, waarbij gebruikers direct kunnen aangeven of ze meer of minder warmte voelen dan de app aangeeft. Daarmee kan de app met actuele data de weergave van de weerbeleving optimaliseren.'

Ambrosia Alert

Aangeboden door WUR
Aantal downloads: 1.000-5.000
Laatste update: augustus 2014

Met deze app zie je hoe ver je bent verwijderd van een pollenverspreidende ambrosia. Handig voor mensen met hooikoorts. Wanneer je deze plant tegenkomt, kan je dit melden via de app en die speelt het door aan De Natuurkalender. De database die De Natuurkalender beheert, wordt gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek naar invloed van klimaatverandering op natuur. De kaart in de app geeft alle ambrosiameldingen weer vanaf 2006.

Bioloog Arnold van Vliet: 'Deze app wordt niet meer up-to-date gehouden. Het onderwerp is misschien toch wat te moeilijk en de ambrosia groeit ook op weinig plekken. Het is maar een kleine groep mensen die de app gebruikt en het kost te veel tijd en investering om die continu te betrekken en te informeren.'

Natura 2000

Aangeboden door het ministerie van Economische Zaken

Aantal downloads: onbekend

Laatste update: onbekend

Natura 2000 is een door de EU beschermd netwerk van natuurgebieden waar belangrijke planten groeien en dieren wonen. Wageningen Environmental Research ontwikkelde de Natura 2000-app in opdracht van het ministerie van Economische Zaken. Daarin zie je hoe groot een gebied is en waar de grenzen liggen en kan je videofilmmpjes bekijken over de verschillende gebieden. Gebruikers kunnen zelf ook filmpjes en foto's toevoegen en delen op social media. Natura 2000 is een aparte laag in de app Layar en werkt met *augmented reality*, wat betekent dat er een extra laag aan beelden is toegevoegd om een virtuele wereld te creëren.

Stephan Hennekens, onderzoeker Vegetatie, Bos- en Landschapsecologie bij Wageningen Environmental Research: 'De app

Layar is nog te downloaden, maar de Natura 2000-laag werkt momenteel niet. Zodra EZ er weer geld in wil steken, kan ik de app updaten. Omdat de app met augmented reality werkt, kan je in verschillende richtingen in een virtuele wereld zien tot waar het Natura 2000-gebied loopt.'

Statistical Support

Aangeboden door WUR

Aantal downloads: 100-500

Laatste update: februari 2014

Even de weg kwijt met statistiek? Gebruik deze app om erachter te komen welke statistische test je moet gebruiken. Door een vragenmenu te doorlopen, weet je precies welke test je moet toepassen op je data. Ook is er een uitgebreid woordenboek met statistische termen.

Fred de Boer van de leerstoelgroep Resource Ecology: 'Statistical Support werd ontwikkeld voor het vak Ecological Methods 1. Het is een extraatje, een geheugensteuntje. Niet alle studenten die het vak volgen, gebruiken de app daadwerkelijk. Het is dan ook niet een overdonderend succes waarmee de wereld aan onze voeten ligt. Statistiek is saai, maar met extraatjes zoals deze app proberen we het toch iets aantrekkelijker te maken.'

NIEUW: WAGENINGEN CAMPUS APP

Deze week is de Wageningen Campus App gelanceerd. Deze app maakt studenten, medewerker en bezoekers wegwijs op de campus. Zo kun je bijvoorbeeld zien waar de gebouwen, restaurants, parkeerplaatsen en bushaltes zijn. Ook het laatste nieuws en de agenda staan erin. 'Met de App hebben mensen ook onderweg de meest recente informatie bij de hand', zegt Sil Traas van Corporate Communications & Marketing. Lees meer over de Campus App op resource-online.nl.

W'App of Welcome App

Aangeboden door WUR

Aantal downloads: 100-500

Laatste update: juli 2017

De W'App of Welcome App is speciaal ontworpen om internationale studenten de eerste weken wegwijs te maken in Wageningen. De app bevat informatie over de stad, de Nederlandse cultuur, het openbaar vervoer, medische zorg en nog veel meer.

Debby Los van International Students Advice: 'We krijgen per mail vaak dezelfde soort vragen van internationale studenten. Daarom bedachten we dat het handig zou zijn om de antwoorden te bundelen. Zo hebben de aankomende studenten deze informatie al voordat ze met hun studie beginnen. We zullen de informatie ook een paar keer per jaar updaten en misschien willen we er in de toekomst nog een communityfunctie aan toevoegen, zodat mensen alvast contacten kunnen leggen.'

Arnold van Vliet geeft tips voor appmakers in de video op resource-online.nl

PEULTJES ZWETEN

Dé werkplek van Ingi Alofs bestaat niet. De lijst met sporten die ze begeleidt is lang. Van fitness tot indoor biking en van balans- en stabiliteits-training tot klimmen. 'Zeg maar: de Bongerd en omgeving', omschrijft ze haar werkterrein. Het

is precies die variatie in haar werk en het contact met de sporters die het werk voor haar zo leuk maken. Alofs is sinds 2003 als sportinstructeur verbonden aan de Bongerd. Voor Alofs is sport werk. Maar andersom is ook waar. Niks

lekkerder dan 'peultjes te zweten' tijdens het spinnen. 'Daar word ik echt blij van. Dat redt mijn dag. Het geeft een bepaalde energie. En door zelf zo af te zien, krijg ik de groep ook enthousiast en actief. Die energie draag

Bekijk alle afleveringen
van Werkplek
op resource-online.nl

je over: hé, dat wil ik ook!' Naast haar 'gewone' werk als sportinstructeur coördineert Alofs ook het gezondheidsprogramma van WUR. Zorgen dat werknemers gezond blijven in hun werk, bijvoorbeeld door bewegingsprogramma's aan te

bieden. 'Je lichaam is een reflectie van het leven dat je leidt', is haar overtuiging. 'Dat kan best confronterend zijn. Dan komen ze met fysieke klachten en dan blijkt er iets heel anders aan de hand te zijn.' Naast het werk sport Alofs natuur-

lijk ook. 'Maar niet in de zaal. Lekker het bos in, hardlopen.' RK, foto Margriet van Vianen

In het oog van Irma

Bachelorstudent Melody Sturm is jager. Ze jaagt op stormen. Begin september, toen velen het Caribisch gebied ontvluchtten uit vrees voor Irma, vloog zij er juist naartoe. In het oog van de orkaan beleefde ze haar *finest moment*. Tot nu toe dan.

tekst Roelof Kleis foto's Melody Sturm

Melody Sturm zit op een bankje voor Impulse. De zon schijnt, de lucht is blauw met hier en daar een wolkje. Saai weer eigenlijk, voor een stormjager. Ze geniet er wel van, hoor. Als het niet te lang duurt. Laatst zat ze vier maanden in Malaga om Spaans te leren. Elke dag een strakblauwe lucht. Daar wordt ze dus onrustig van. Kan ook bijna niet anders, met zo'n achternaam.

'Sturm, ja een toepasselijke achternaam. Maar mijn familie heeft helemaal niks met het weer. Ik ben de enige', vertelt de bachelorstudent Bodem, Water, Atmosfeer. De fascinatie voor weer en wind zat er bij haar al vroeg in. 'Mijn moeder zegt dat ik als baby al urenlang naar de bomen kon kijken. Mijn wieg stond in de erker. Ik gaf dan geen kik en keek met grote ogen naar de beweging van de bladeren. Toen is het eigenlijk al misgegaan.' Ze lacht.

TWISTER

De fascinatie bleef. Als kleuter keek Sturm naar documentaires op National Geographic en Discovery. 'Over vulkanen, orkanen en dat soort extreme dingen. Ik was geboeid door de effecten van natuurverschijnselen op mensen, de vernietiging, het leed. Toen heb ik ook de eerste tornado's gezien.' Maar het beslissende moment kwam in 1996. Ze was pas zes jaar, maar weet het nog goed. *Twister* kwam uit, de beroemde film over tornadojagers met Helen Hunt in de hoofdrol. 'Die film heeft een enorme indruk op me gemaakt. Hé, er zijn mensen die die dingen achternagaan. Dat wil ik ook!'

Vanaf dat moment stond de loopbaan van Melody Sturm min of meer vast. Om op stormen te jagen, moet je veel van het weer weten. Om veel van het weer te weten, moet je meteorologie studeren. 'En dan zijn er in ons land twee mogelijkheden: Utrecht of Wageningen. Ik koos voor Wageningen, omdat de insteek hier meer praktisch is. Ik heb wel eerst moeten opzoeken waar het lag.'

SINT MAARTEN OF FLORIDA

Irma was niet de eerste orkaan die Sturm meemaakte. Op haar 14de logeerde ze al eens bij familie in Florida. Ze maakte er twee orkanen mee, inclusief evacuatie. Maar toen ze terug was in Nederland en daardoor een categorie-4-orkaan dreigde mis te lopen, was ze zo teleurgesteld dat haar ouders haar opnieuw op het vliegtuig zetten. En in mei was Sturm voor het eerst met een groepje Nederlandse stormjagers in Oklahoma op jacht.

Toen orkaan Irma deze maand uitgroeide tot het monster dat ze uiteindelijk werd, was Sturm op een uitstapje vanwege een jubileum van haar moeder. Ze begreep onmiddellijk dat dit haar kans was. 'Ik wilde altijd al eens in het oog van zo'n orkaan zijn. Ik heb het uitstapje ingekort en dankzij de collegialiteit van mijn collega's bij Meteogroup zat ik een paar dagen later in het vliegtuig naar Florida.'

Irma was toen al afgezwakt van categorie 5 tot 4. 'Sint Maarten was geen optie. Als het vliegtuig al had kunnen landen, was er daarna geen uitweg meer geweest. In Florida had ik meer kans. Bovendien ken ik het daar goed.'

DOOD EN VERDERF

Natuurlijk is er de onvermijdelijke vraag naar het waarom. Waarom wil iemand in het oog van een orkaan staan die dood en verderf zaait? 'Ik wil ze begrijpen en meemaken', zegt Sturm na een korte pauze. 'Het is mijn fascinatie. Hoe kan de natuur zo'n monster maken? Zo'n wolk die zijn eigen wil ontwikkelt en om zijn eigen as gaat draaien. Door mijn werk begrijp ik wel hoe het werkt, maar het echt zelf meemaken is heel anders.'

En ja, de spanning en de kick spelen ook mee. 'Ik hou er wel van om dat op te zoeken. Maar de veiligheid staat voorop. Ik weeg goed af wat de risico's zijn en of het mij dat waard is. Je gaat ook nooit alleen op pad. Je bent

'Hoe kan de natuur zo'n monster maken, zo'n wolk met een eigen wil die om zijn as draait?'

minimaal met drie, vier man. Je hebt een chauffeur nodig, iemand die navigeert en iemand die de meteorologie in de gaten houdt.' In Florida was Sturm samen met een Nederlandse collega-jager en een ervaren Amerikaan. En indirect met nog veel meer jagers. Stormjagen is populair. 'In Oklahoma, onderdeel van de Tornado Alley in de VS, begint dat een probleem te worden. Daar komen zo veel mensen op de stormen af dat er soms files op de landwegen staan.'

OPEENS IS HET STIL

Na nauwkeurige berekening nestelden Sturm en haar collega's zich in het stadje Naples. Daar zou Irma, inmiddels afgezwakt tot een categorie 3, recht overheen komen. Sturm maakte van het moment suprême een selfie-filmpje dat online staat. Ze oogt kinderlijk blij, bijna exta-

tisch. Op de achtergrond is het vrijwel windstil. Er gebeurt niks. 'Je moet dit zien in het licht van wat eraan vooraf is gegaan', licht ze toe. 'Hoe dichterbij het oog komt, hoe harder het waait. Er zijn windvlagen van 142 mijl per uur gemeten, dat is 229 kilometer per uur. We hadden de auto in een stevige parkeergarage gezet. Zelf stonden we op een veilige plek buiten. We liepen af en toe rond, maar op een gegeven moment durf je dat niet meer. Dan zie je allerlei dingen door de lucht vliegen. Palmbomen die bijna plat liggen. Je voelt je heel kwetsbaar. En dan, in amper een half uur, wordt het stil. Ik was er helemaal door overdonderd. Het was een enorme droom van mij om in zo'n oog te staan. En dan ineens is het zover. Na al dat reizen, alle moeite die je hebt gedaan.'

Wie denkt dat Sturms honger nu is gestild, heeft het mis. 'Nee, er zijn alleen maar dromen bijgekomen. Dit was uiteindelijk maar een categorie 3. Als ik de kans krijg om een 5 mee te maken, zal ik die pakken. In dit oog heb ik bovendien maar een klein stukje blauwe lucht boven me gezien. Het mooiste is als de lucht helemaal blauw is, alsof er niks aan de hand is. Dat wil ik weleens zien. Ik ben nog lang niet klaar.' 📹

Sturm (links) en twee mede-stormjagers kijken vanaf een veilige plek naar het natuurgeweld.

In het oog van de storm, waar het plotseling windstil is, maakt een verrukte Sturm een selfie-filmpje.

**Bekijk de video van
Melody Sturm
op resource-online.nl**

Melody Sturm houdt in Naples, Florida, een windmeter omhoog om de kracht van orkaan Irma te meten

Volgens provinciale plannen komt er een rondweg tussen de wijk Noordwest (links) en de campus (rechts), die door het Dassenbosje loopt. De foto is gemaakt vanuit sterflat Dijkgraaf.

Rondweg nog lang niet rond

De gemeente Wageningen heeft na jaren dimdammen een besluit genomen over een rondweg om de campus. De provincie Gelderland is echter ontevreden over het plan en neemt nu waarschijnlijk de leiding over. Wat overigens nog niet wil zeggen dat de weg er binnen een paar jaar ligt. De stand van zaken.

tekst Roelof Kleis foto Guy Ackermans

Waarom willen de Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland, het dagelijks bestuur van de provincie, de regie overnemen?

Directe aanleiding is het jongste besluit van de gemeenteraad. Die verwierp vlak voor de zomer een rondweg door het Dassenbos en langs de woonwijk Noordwest. De raad koos voor een zelfbedachte alternatieve route verder weg van Noordwest en oostelijk om het Dassenbos. Met die keuze schoof de raad jarenlang overleg met alle betrokkenen, waaronder de provincie, terzijde. Dat schoot GS in het verkeerde keelgat. Het alternatief is volgens GS onhaalbaar, omdat grondeigenaar WUR grote bezwaren heeft. Daarom stelden GS aan Provinciale Staten voor om de regie in het dossier 'bereikbaarheid' over te nemen (zie kader).

Wat betekent het als de provincie de regie overneemt?

De provincie kan het ruimtelijke beleid van gemeenten doorkruisen. Dat gebeurt door middel van een zogeheten inpassingsplan, een provinciaal bestemmingsplan. De gemeente wordt daarmee als beleidsmaker buitenspel gezet. Er moet wel een duidelijk

bovenlokaal belang zijn. Volgens GS is de toekomstige bereikbaarheid van Wageningen – en in het bijzonder van Wageningen Campus – belangrijk genoeg om provinciaal ingrijpen te rechtvaardigen.

Hoe gaat het nu verder?

Gedeputeerde Staten willen een rondweg die de campus het minst aantast. De route ten westen van of dwars door het Dassenbos, afgesloten door de Wageningse gemeenteraad, is daarbij uitgangspunt. Maar of het die route wordt, ligt niet bij voorbaat vast. Een milieueffect-rapportage (MER) moet nu eerst in kaart brengen wat de gevolgen zijn van zo'n weg op de omgeving. In die studie komen ook alternatieve tracés aan bod. Als handreiking naar de gemeente wordt ook de variant van de Wageningse raad meegenomen. GS willen in een 'brede zoekzone langs de randen van de campus' kijken naar de beste route van de weg (zie kaart).

Waarom is er weerstand tegen een rondweg?

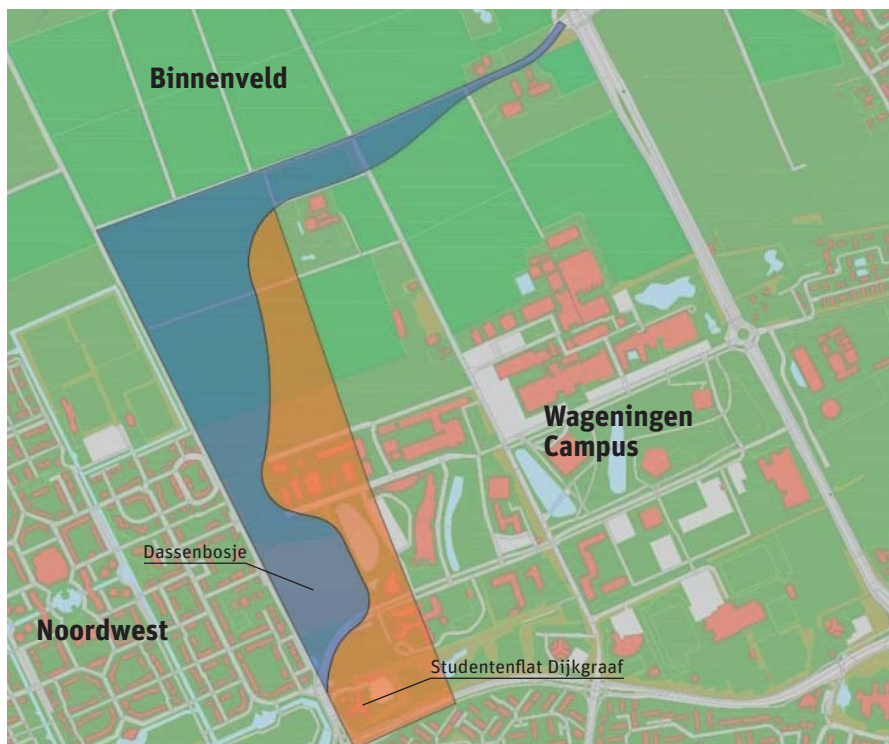
De bewoners van Noordwest zijn tegen een weg zo dicht langs hun wijk; die tast de openheid en rust van het gebied aan. Natuurorganisaties zijn tegen elke aantasting van het Binnenveld en het Dassenbos. Zij vrezen bovendien dat de bypass van de campus een opmaat is naar een grotere rondweg om heel Noordwest. Een deel van de tegenstanders vindt dat meer asfalt het probleem niet oplost. Zij vinden dat minder ingrijpende maatregelen de druk ook van de ketel kunnen halen en staan een aanpak voor die het autogebruik terugdringt. Een deel van de tegenstanders vindt dat Wageningen überhaupt geen bereikbaarheidsprobleem heeft.

Trekt een rondweg niet extra doorgaand verkeer aan?

De route Mansholtlaan-Diedenweg-N225 is een sluiptroute voor verkeer tussen de A12 en de A50. Uit kentekenonderzoek in mei blijkt dat per etmaal 9 procent van het verkeer op de Mansholtlaan doorgaand is. Als er file staat op de A12 richting Arnhem verdubbelt dat percentage. Tegenstanders zien hierin een argument om geen rondweg aan te leggen, omdat die nog meer sluiptverkeer aantrekt. Dat snijdt op zich hout, zij het dat elke verbetering van de doorstroming meer sluiptverkeer aantrekt. Om sluiptverkeer terug te dringen, wil het Wageningse college matrixborden op de snelwegen die automobilisten erop wijzen dat de route binnendoor nauwelijks sneller is. In de daluren duurt het 14 minuten om van de A12 naar de A50 te rijden of vice versa, maar in de spits loopt dat op tot 40 minuten.

Hoe bijzonder is het Dassenbos?

Het Dassenbos is een oud stuk cultuurbos dat al voorkomt op kaarten van bijna drie eeuwen terug. Het gebied herbergt volgens tegenstanders van een rondweg unieke natuur- en cultuurwaarden. Voorstanders zien er een tamelijke ontoegankelijke ruigte in. Het eiken- en berkenbosje wordt door WUR beperkt gebruikt voor onderzoek en onderwijs. Een MER moet uitwijzen wat de werkelijke waarde van het Dassenbos is en wat daarvan overblijft als er een weg door of langs loopt.

De provincie Gelderland wil een rondweg aanleggen in het blauwe gebied, maar zal naar wens van de Wageningse gemeenteraad ook opties in het oranje gebied laten onderzoeken.

Wat wil WUR?

WUR wil meewerken aan een rondweg, mits die de ontwikkeling van de campus niet te veel aantast. Een weg ten oosten van het Dassenbos is om die reden volgens de raad van bestuur uitgesloten. Daarvoor moeten stallen van Carus tegen de vlakte. Zo'n weg gaat verder ten koste van proefvelden en staat op gespannen voet met de plannen voor een nieuw onderwijsgebouw tegenover Rikilt, op de plek waar nu de StartHub staat.

Heeft de provincie straks vrij spel?

Nee. Een inpassingsplan kent dezelfde mogelijkheden van inspraak, bezwaar en beroep als een gemeentelijk bestemmingsplan. Het verschil is dat aan het einde van de rit niet de gemeenteraad, maar Provinciale Staten een besluit nemen. GS hebben al toegezegd te gaan overleggen met de Wageningse belangengroepen die ook bij de eerdere plannenmakerij betrokken waren. Dat betekent dat het hele circus min of meer opnieuw begint.

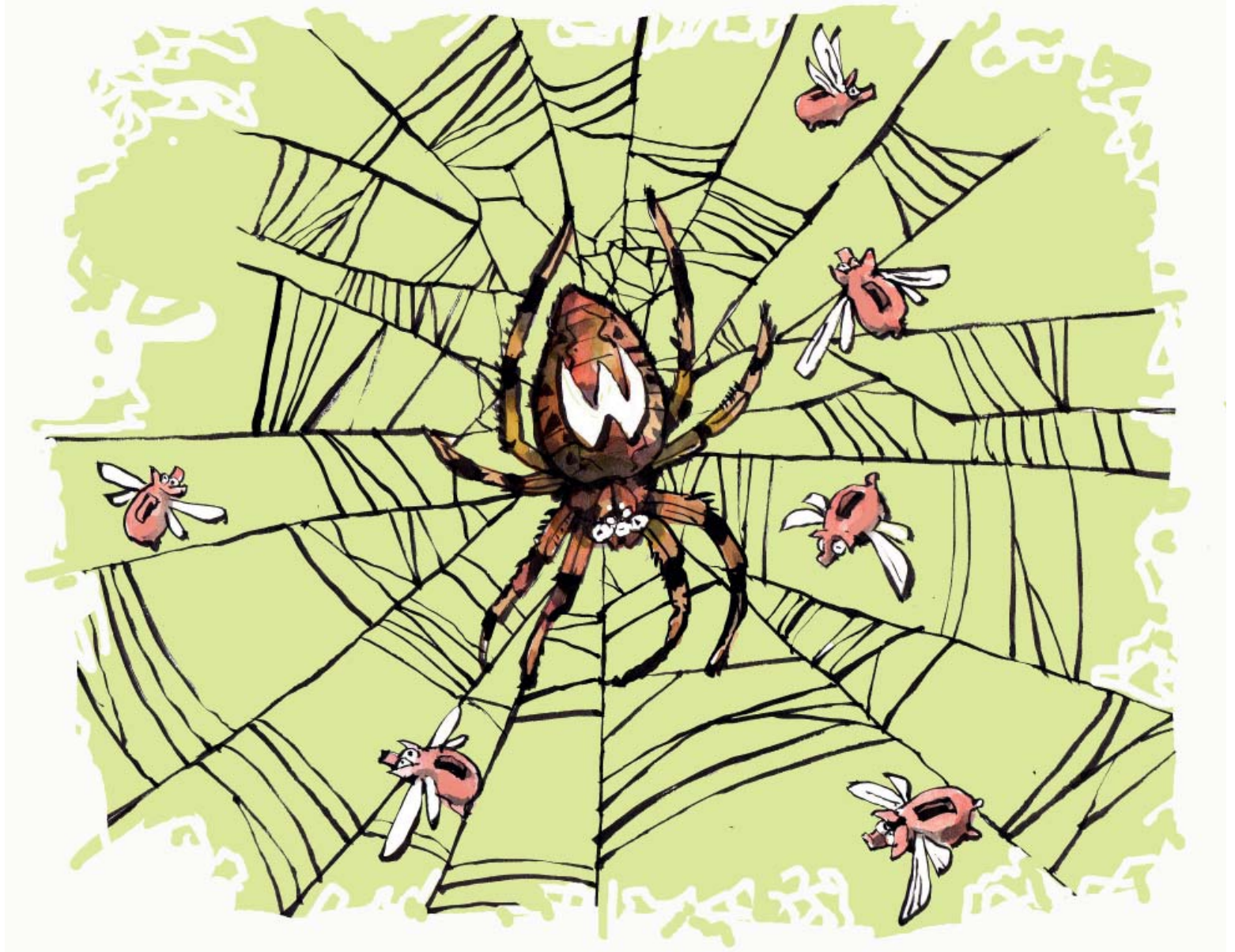
Als de provincie de regie overneemt, ligt de komst van de rondweg dan vast?

Niet helemaal. Drie coalitiepartijen in de provincie, VVD, CDA en PvdA, zijn voorstander van een rondweg. Voor de vierde, D66, zijn nut en noodzaak van zo'n weg minder evident. Veel hangt daarnaast af van de uitkomst van de MER. Bovendien zullen de belangen- en natuurverenigingen vrijwel zeker elke juridische mogelijkheid gebruiken om de komst van een rondweg te blokkeren. 🗳️

Volg het laatste nieuws over de rondweg op resource-online.nl

BESLUIT PROVINCIALE STATEN

Provinciale Staten van Gelderland hebben woensdagmiddag 27 september gestemd over een voorstel van Gedeputeerde Staten om in het dossier 'bereikbaarheid' de regie over te nemen van de gemeente Wageningen. Het besluit was bij het ter perse gaan van dit magazine nog niet bekend, maar staat inmiddels op resource-online.nl.

SUCCESSFORMULE VOOR WAGENINGEN RESEARCH?

Wageningen Research zoekt een nieuwe toekomst nu de onderzoeksopdrachten van de overheid afnemen en de instituten steeds vaker korte klussen doen. Nieuwe markten moeten worden aangeboord. Maar hoe doe je dat? Zes medewerkers vertellen wat in hun ogen de succesformule is.

tekst Albert Sikkema *illustratie* Henk van Ruitenbeek

Monice van Dongen

Manager business development bij Wageningen Livestock Research

‘Het is belangrijk dat we ons beter inleven in de prioriteiten van onze klanten. Dat betekent dat we goed moeten doorvragen naar hun prioriteiten en hun uitdagingen in de toekomst, wat zij de meest relevante kenmerken vinden in een oplossing en waarom. Onderzoekers hebben de neiging om meteen in oplossingen te denken vanuit hun domeinkennis. Beter is het om na te gaan wat de klant zelf bedoelt, zeker bij abstracte begrippen als “duurzaamheid” en “circulair”. Ten tweede moeten we leren ons in te leven in de besluitvormingsprocessen van de klant. Dat kan met een sastraining. Dat is niets anders dan een goede communicatietraining. **Veel medewerkers doen niet aan acquisitie, omdat ze het te druk hebben met onderzoek. Vaak is dat een keuze; onderzoek lijkt leuker dan acquisitie.** We moeten zorgen dat acquisitie leuker wordt, dat het leuk is om kennis te maken met nieuwe klanten en hun R&D-vragen en daar waarde aan toe te voegen.’

Tanja de Koeijer

Onderzoeker bij Wageningen Economic Research

‘Ik werk aan twee thema’s: de effecten van het mestbeleid op landbouwbedrijven en de mestmarkt. Bij het ene thema is sprake van een vierjarig programma met een jaarlijkse EU-rapportage. Deze continuïteit zorgt ervoor dat je kunt investeren in kennis die van belang is voor het Rijk en de provincies, zodat je nieuwe opdrachten genereert. Bij het andere thema is de langjarige financiering weggevallen, waardoor het onderzoek versnipperd en je veel ad-hocopdrachten en haastklussen moet doen. Dat is hollen en stilstaan. Daar proberen we nu wat aan te doen door mensen bij elkaar te brengen uit verschillende kenniseenheden. **Iedereen heeft deeloplossingen; samen kunnen we integrale oplossingen aanbieden. Die samenwerking vergt tijd, maar we hopen zo op termijn weer grotere langdurige onderzoeksopdrachten binnen te halen.**’

Derk Rademaker

Teamleider Water&Food en Climate Change bij Wageningen Environmental Research

‘Ten eerste moeten we beter onze kennis vertalen naar nieuwe opdrachtgevers. Voorbeeld: de klimaatonderzoekers werken nu aan risk assessment tools voor verzekeraars, banken en voedingsbedrijven. Ze proberen zo goed mogelijk de risico’s van klimaatverandering in kaart te brengen, zodat zij beleidsbeslissingen kunnen nemen. We kunnen veel meer uit nieuwe markten halen. En ten tweede moeten we veel beter elkaars netwerk benutten. Veel onderzoekers doen mee aan *tenders* en *calls*, maar gaan niet actief bij potentiële klanten langs. Ze moeten vaker het netwerk van elkaar benutten, op gesprek gaan, luisteren en nagaan of ze hun kennis kunnen verpakken in een goed product of advies voor deze nieuwe klant. **We moeten nieuwe wegen vinden, de gebaande paden nekken ons.** Ander voorbeeld: charitatieve fondsen met een maatschappelijk doel. Biodiversiteit, ecosystemen en klimaatverandering zijn onderwerpen waar de meeste financiering naartoe gaat. Ook daar kunnen we veel meer betekenen.’

Ernst van den Ende

Directeur Plant Sciences Group en voorzitter werkgroep Toekomst Wageningen Research

‘**Het belangrijkste is dat we beter van buiten naar binnen redeneren. Dus beter luisteren naar de klanten om die optimaal te kunnen bedienen.** Dan heb je vaak meer disciplines nodig. Stel: ik wil als klant het gras verbeteren. Waarvoor dient dat gras? Als het voor koeien is, moet de Animal Sciences Group meedoen. We denken dat we kunnen volstaan met de deskundige die alles van gras weet, maar dat is vaak niet voldoende. We moeten het niet hebben over vraaggestuurd onderzoek, maar over probleemgericht onderzoek. Iemand heeft een probleem en jij moet bedenken welke onderzoeksvraag daarbij hoort. Dan weet je ook meteen welke onderzoekdisciplines daar bij horen en met wie je moet samenwerken. Om die problemen en vragen tegen te komen, moet je voortdurend interacteren met de buitenwereld.’

Arnold van Vliet

Bioloog bij de leerstoelgroep Milieusysteemanalyse

‘Ik doe veel aan citizen science, onderzoeksprojecten waaraan vrijwilligers meedoen. Ik denk dat citizen science een deel van de succesformule van Wageningen Research moet zijn. Daarmee krijg je voeling met wat er in de samenleving speelt. Je verbindt mensen aan je organisatie en dat kan interessante contacten, samenwerking, data en opdrachten opleveren. Cruciaal is communicatie, voor de werving, motivering en het behoud van vrijwilligers. Als je naar buiten communiceert, gaan mensen met je meedenken. **De medewerkers van Wageningen Research hebben nog veel mogelijkheden om zichtbaarder te worden. 55 procent van hen heeft de afgelopen twee jaar niets op de WUR-website gepubliceerd.** Je bent dan onvindbaar via Google. Wil je dat klanten jou vinden in deze gefragmenteerde maatschappij? Dan moet je continu communiceren. We zijn met onze nieuwssite naturetoday.com vaak in het nieuws. Maar als ik een verhaal voor vogelaars houdt, kent toch 60 procent ons niet. Dit motiveert me om energie te blijven steken in het verder opschalen van de communicatie.’

Josien Steenberg

Onderzoeker bij Wageningen Marine Research in IJmuiden

‘We moeten meer aandacht besteden aan onze bestaande klanten, meer ruimte voor feedback geven aan klanten en vaker bij ze langsgaan, zodat je weet wat er speelt bij hen. Denk met de opdrachtgever mee, maak slimme aanbiedingen door bijvoorbeeld andere partijen in te huren voor een deel van het werk en zo kosten voor de klant te besparen. Nu leidt acquisitie te vaak tot een te hoge werkdruk. Het is hollen of stilstaan. Het ene jaar bulken we van het werk, hebben we geen tijd voor acquisitie en weten we niet wie het extra werk moet doen. Het andere jaar komen we dan werk tekort, omdat we niet goed geacquireerd hebben. **We lopen achter de feiten aan en dat moeten we doorbreken.** Dat kan met een goede interne organisatie, waarbij het managementteam verantwoordelijk is voor de werkplanning en het inhuren van personeel. Zorg dat de werknemers weer lol hebben in acquisitie.’

Oh, had ik maar een kamer

Studenten met afstandsurgentie zijn inmiddels allemaal onder dak in Wageningen, maar veel anderen hebben nog geen kamer gevonden. Ze kamperen of delen een klein kamertje. Of ze zitten dagelijks uren in het openbaar vervoer. 'Ik ben bang dat mijn studieresultaten er straks onder gaan lijden.'

tekst Stijn van Gils foto's Guy Ackermans

De sfeer op camping de Wielerbaan aan de Zoomweg in Wageningen is ontspannen. Merel van Moorst, eerstejaars Communicatie en Life Sciences, zit in haar caravan. Haar deur staat open, zodat drie andere eerstejaars die even later langslopen haar makkelijk kunnen groeten. Eigenlijk is Merel wel tevreden met haar tijdelijke woonplek. 'Ik heb nu alles voor mijzelf en dat bevalt prima.'

Merel is niet de enige student die bij gebrek aan een kamer op de Wielerbaan verblijft. Om hoeveel mensen het precies gaat, kan de camping niet zeggen. 'Wanneer wij een boeking krijgen, weten wij niet of de gast een student is of niet', laat medewerker Birgit Fransen via e-

mail weten. Het park schat dat er momenteel zo'n twintig studenten aan het kamperen zijn. Heel lang mogen ze niet blijven: maximaal twee of drie maanden. 'We willen voorkomen dat onze vakantiegasten hinder ondervinden van mensen die langere tijd op het park verblijven.'

VOORAL GELUK

Als het aan Merel ligt, blijft ze ook niet lang. Ze hoopt binnenkort, voordat het echt koud wordt, een gewone kamer te vinden. 'Er verschijnen regelmatig nieuwe kamers op Facebook. Eigenlijk moet ik daar veel vaker op reageren, maar aan de andere kant: er zijn al zo veel mensen die dat doen.'

De eerste weken van het academische jaar geldt het recht van de sterkste op de Wageningse kamermarkt. Simpelweg bij studentenhuysvester Idealis aankloppen had voor Nederlandse studenten in elk geval weinig zin. Zelfs voor studenten die vanwege hun reisafstand voorrang krijgen – internationale studenten en Nederlanders die hemelsbreed op meer dan 130 km van de campus af wonen – had Idealis moeite om woonruimte te vinden. Nee, wie dit jaar meteen een kamer in Wageningen vond, had vooral geluk. Een zolderkamertje via vrienden van vrienden, een *lucky match* op Facebook, een ouder met genoeg geld om een appartement te kopen.

Deze caravan is het tijdelijke huis van eerstejaars bachelorstudent Merel van Moorst.

Masterstudent Dewy Verhoeven en zijn vriendin delen samen dit kamertje bij een hospita.

APPARTEMENTEN

Het kopen van appartementen is niet nieuw, maar wel in opkomst. 'We zien dat ouders vaker iets kopen voor hun studerende zoon of dochter, waardoor het aanbod in de woningen met een lagere prijsklassen fors is afgenomen', vertelt Glenn Muller van Jeltes ten Hoor makelaars. De cijfers die hij even later mailt, bevestigen dit. Waar er een jaar geleden (van augustus tot en met augustus) ongeveer 90 appartementen tussen de 90.000 en 175.000 euro werden verkocht, zijn dat er de afgelopen jaar zo'n 150. Appartementen in een goedkopere prijsklasse zijn daarom nauwelijks nog beschikbaar.

Voor Simone – niet haar echte naam – is dit opkopen van goedkopere woningen een probleem. Ze studeerde anderhalf jaar geleden af en werkt nu in de buurt van Wageningen. Omdat ze geen andere woonruimte kan vinden, woont ze nog in haar Idealiskamer. 'Voor afgestudeerden is er bijna niets te vinden. Huizen op Funda zijn echt binnen een dag verkocht of verhuurd. De Woningstichting heeft een heel lange wachtlijst. Woongroepen zijn er nauwelijks en voor zover die er zijn, kom je daar niet zomaar tussen.'

KAMERPLAKKERS

Noodgedwongen houdt Simone haar kamer van Idealis daarom nog even aan. Dat mag eigenlijk niet, maar Idealis merkt kamerplakkers vaak niet op. Om niet alsnog opgemerkt te worden, wil 'Simone' dan ook anoniem blijven en niet zeggen waar ze woont. 'Ik voel me soms wel schuldig, maar ik weet geen andere oplossing. Ik ben ook echt niet de enige.'

Hoe groot het aantal kamerplakkers is, weet Idealis niet. 'Wij hebben niet het idee dat dit systematisch voorkomt', zegt communicatiemedewerker Hellen Albers. 'We weten meestal wel wanneer iemand afstudeert.' Niettemin gaf Idealis afgelopen zomer een premie van 100 euro aan iedereen die zijn kamer vrijwillig op kwam zeggen. Ook vraagt de huisverster nu aan studenten om een kopie van hun WUR-inschrijving voor 2017-2018 op te sturen. Want het aantal opzeggingen is dit jaar wel lager dan verwacht, zegt Albers.

Dat komt ongelukkig uit, omdat de kamernood door de aanhoudende groei van het aantal studenten juist groter is dan in voorgaande jaren. 'Met name omdat de ruim 300 geplande kamers op Kortenoord nog niet opgeleverd konden worden.'

Desondanks is het aantal reacties op het aanbod van Idealis wel wat gedaald, zegt Albers, omdat studenten al of niet tijdelijk een andere oplossing hebben gevonden. Albers: 'Alle internationale studenten hebben we inmiddels van een kamer voorzien. We zijn nu bezig om de gewone inschrijvers aan een kamer te helpen.'

ALSNOG EEN KAMER

Versillende kamerzoekende eerstejaars die eerder de *Resource*-enquête over kamernood invulden, melden inderdaad dat ze inmiddels behoorlijke woonruimte hebben gevonden. Dewy Verhoeven bijvoorbeeld, uit het Zuid-Limburgse Landgraaf. De kersverse masterstudent Environmental Sciences en zijn vriendin wonen nu nog tijdelijk samen in een klein kamertje, maar heb-

ben een appartementje in Ede gevonden. Op 1 november mogen ze erin. 'Het is één van de weinige plekken waar ze studenten in gewone appartementen accepteren zolang de ouders gerand staan. We zijn er heel blij mee.'

Job Dirkmaat reist nu nog elke dag tussen Voorburg en Wageningen. 'Eerst de bus naar Gouda, dan de trein naar Utrecht, dan naar Ede-Wageningen en dan de bus. Een sociaal leven in Wageningen kan ik nu haast niet hebben. Maar ik ben *superlucky*, want binnenkort mag ik naar een Idealiskamer aan de Marijkeweg.'

FORENSSTUDENTEN

Niet iedereen heeft echter mazzel. Meer studenten dan ooit reizen heen en weer van hun ouderlijk huis naar Wageningen. De buschauffeurs van Syntus zien in elk geval opnieuw een toename in het aantal reizigers. 'Elk jaar zijn het er weer meer', vertelt communicatieadviseur Hanneke Ruiters. 'Tijdelijk-permanent rijden we daarom alleen nog met extra lange bussen.'

Christian Snik is één van de forensstudenten en daar is hij niet blij mee. Elke dag reist hij van Tilburg via Den Bosch, Arnhem en Ede-Wageningen naar Wageningen. 'Dat kost me gauw 2,5 uur. Tussen Tilburg en Arnhem kan ik nog wel wat lezen, maar verder zijn het allemaal korte stukjes.' 's Middags ben ik nog langer onderweg. Ik ben bang dat mijn studieresultaten er straks onder gaan lijden. Ik moet er niet aan denken dat ik straks in de tentamenweek nog steeds geen kamer heb. Maar ik heb nog niets concreets op het oog en hospiteren gaat ook lastig, want ik moet op tijd de bus pakken.'

Christian Snik uit Tilburg brengt elke dag ruim vijf uur door in het openbaar vervoer.

SNEL

Op de Mansholtlaan in Wageningen mogen *speed pedelecs*, e-bikes waarmee je 45 km/uur kunt halen, voortaan toch op het fietspad. Afgelopen week onthulde gedeputeerde Bieze een bord dat dit duidelijk maakt. Gelderland is de eerste provincie die de pedelec op provinciale wegen binnen de bebouwde kom toestaat op het fietspad, mits de berijder de snelheid matigt tot 30 km/uur.

DOOF

Wetenschappers van de Universiteit van Zuid-Denemarken hebben ontdekt dat een kleine oranje pompoenkikker uit Brazilië niet kan horen. De mannetjes roepen wel om vrouwtjes aan te trekken, maar die kunnen dat helemaal niet horen. De mannetjes zelf trouwens ook niet. Dit is volgens de Denen het eerste geval van een soort die doof is voor de eigen roep. Zien roepen is kennelijk genoeg om te communiceren. Een soort Braziliaans doof dus.

WAKKER

Slaaptherapie helpt tegen depressie. Of liever: slaaponthouding. Een nieuwe metastudie van de universiteit van Pennsylvania laat zien dat de helft van de patiënten baat heeft bij gedwongen wakker blijven. Dat betekent een therapie van ongeveer 4 uur slapen, 20 uur wakker blijven. De aard van de depressie doet er niet toe. Waarom weinig slaap depressies verdrijft, is niet bekend.

GIFTIG

Gifkickers zijn immuun voor hun eigen gif. Onderzoekers van de universiteit van Austin weten nu ook hoe dat werkt. Het receptor-eiwit waar het gif op aangrijpt, is bij de kikker zelf een ietsepietsie anders dan bij jou en mij. Bij de kikker *Epipedobatis anthonyi* gaat het maar om drie van de 2500 aminozuren van het eiwit, n t genoeg om het gif niet te kunnen binden. Een handige eigenschap voor een gifkikker.

Argo in race voor duurzaamheidsprijs

Argo maakt kans om de clubkas te spekken met 500 euro. De studentenroeivereniging is in de race voor de Social Impact Prijs, een publieksprijs van Studenten voor Morgen voor de meest duurzame stunt tijdens de introductieweek.

Bij Argo konden AID-lopers meedoen aan een ergometerwedstrijd, vertelt bestuurslid Jip Jordaan. Tijdens de sportdag en op de info-markt konden de eerstejaars op een roeisimulator zien hoeveel watt ze opwekten als ze 250 meter roeiden. 'Op een bord hadden we staan hoeveel watt elektrische apparaten zoals een koffiezetapparaat en een televisie verbruiken.' De roeivereniging wilde hiermee het bewustzijn vergroten over hoeveel energie bepaalde apparaten verbruiken. Jordaan: 'Argo is altijd bezig met beter worden, ook op het gebied van duurzaamheid. We zijn bijvoorbeeld met onze zonnepanelen volledig zelfvoorzienend in onze elektriciteitsbehoefte. Deze wedstrijd is maar een klein on-

FOTO: SVEN MENSCHER

Tijdens de AID konden eerstejaars bij Argo zien hoeveel energie ze met de ergometer opwekten.

derdeel, maar we geven de studenten wel een indruk van energieverbruik.'

Duurzaamheidsnetwerk Studenten voor Morgen reikt elk jaar drie prijzen uit voor de Duurzame Introductie Stunt. De afgelopen ja-

ren kreeg het AID-bestuur regelmatig de juryprijs. W.S.R. Argo is dit jaar in de race voor de publieksprijs.

Stemmen kan tot 28 september, via de Facebookpagina van Duurzame Introductie Stunt. **LvdN**

Traag begin voor Wageningse deelfiets

Slechts tien ritjes zijn er afgelopen week gemaakt met de deelfietsen van Ewout Oonk. Maar de bachelorstudent Bodem, Water, Atmosfeer laat zich niet uit het veld slaan. Hij wil nu ook fietsen op stations neerzetten.

Oonk plaatste deze zomer acht fietsen op de campus en bij Idealispanden. Via een deels door hem zelf ontwikkelde app kun je deze fietsen huren. Na gebruik zet je de fiets weer terug bij een deelnemende fietsenstalling. Inmiddels heeft Oonk het aantal fietsen uitgebreid naar twintig. Ook heeft hij een abonnementsvorm geïntroduceerd, zodat veelgebruikers goedkoper uit zijn. Ter promotie adverteert hij op Facebook. Oonk bracht zelfs een be-

zoek aan de ontwikkelaars van de zusterapp in de Slowaakse hoofdstad Bratislava om ervaringen uit te wisselen. Tot nu toe zonder groot succes. 'Sinds 1 september zijn er in totaal twintig ritten gemaakt. Er is wel groei van week tot week.'

Oonk denkt dat het komt door onbekendheid, maar ook vanwege de doelgroep. 'De meeste mensen die hier wonen, hebben al een fiets.' Hij gaat zich daarom meer richten op studenten en medewerkers die naar Wageningen reizen met ov en auto. Hij wil daarom nu ook fietsen op station Ede-Wageningen en in het centrum van Wageningen neerzetten. **SvG**

De app uitproberen? Kijk op www.cykl.nl.

FOTO: STIJN VAN GILS

Ewout Oonk bij een van zijn deelfietsen.

Slechter Leven-stickers in Wageningse AH

De Slechter Leven-stickers die cabaretier Arjen Lubach zondag 17 september presenteerde in zijn programma, zijn opgedoken op vleesverpakkingen in de Wageningse Albert Heijn. Masterstudent Rimke Braakman heeft ze ook besteld en wil ze bij de Lidl op goedkoop vlees plakken.

Lubach reageert met zijn stickers, een parodie op het Beter Leven Keurmerk van de Dierenbescherming, op recente berichten over misstanden in de bio-industrie. De stickers horen volgens Lubach thuis op dierenvriendelijk vlees. Kijkers konden ze gratis via internet bestellen. Blijkbaar sprak dit velen aan, want de stickers waren binnen drie dagen op, aldus omroep VPRO.

De stickers, met plaatjes van

treurige dieren in de bio-industrie en druppels bloed in plaats van sterren, dienen om te laten zien hoe slecht het met de dieren in de massaveehouderij gesteld is, aldus Lubach. 'Niet stiekem in de supermarkt op slecht vlees plakken. Dat mag niet', zei hij in de uitzending – met een dikke knipoog.

Student Food Technology Rimke Braakman (26) heeft de stickers meteen besteld. 'Het is laagdrempelig en eenvoudig om mee te doen en ik laat zo toch wat mensen in aanraking komen met de omstandigheden waaronder die dieren worden "gekweekt".' Ze is van plan om de stickers in de Wageningse Lidl op het vlees te plakken. 'Ik denk dat daar veel ongeschoolde mensen komen met weinig budget. Ik denk ook dat dat de mensen zijn die het meeste weggijken.'

FOTO: ANNE VAN DER HEIJDEN

Woordvoerders van de Lidl, Aldi en Jumbo in Wageningen zeggen dat ze tot nog toe geen stickers op hun vlees hebben gevonden. Bij Albert Heijn zijn ze al wel opgedoken. Een woordvoerder van Albert Heijn Nederland zegt dat de stic-

kers direct weer worden verwijderd. Volgens een Wageningse student die bij de Wageningse Albert Heijn werkt – en anoniem wil blijven – wordt dit beleid echter niet altijd nageleefd. 'We laten ze gewoon lekker zitten.' **AVdH**

ONDERTUSSEN IN... SINT MAARTEN

'Gelukkig had ik snel contact met mijn ouders'

Orkaan Irma raasde op 6 september over het Caribisch gebied en richtte enorme schade aan. Ook Sint Maarten, een apart land binnen het Koninkrijk der Nederlanden, werd getroffen. Michelle Boonstra was pas kort daarvoor van het eiland vertrokken om naar Wageningen te gaan. Ze maakt zich zorgen over de toekomst van het eiland – en het bedrijf van haar ouders.

'Mijn vader was nog bij mij in Nederland toen bleek dat deze orkaan zo groot en desastreus zou worden. Hij moest snel terug naar Sint Maarten om het huis stormklaar te maken, want mijn vader is thuis de handyman. Mijn moeder was erg bezorgd, omdat ze orkaan Luis in 1995 heeft meegemaakt. Die was vergelijkbaar met Irma. Toen de orkaan over het eiland kwam, hadden we contact, totdat het oog boven het eiland lag. Gelukkig had ik relatief snel, na twaalf uur, alweer spaarzaam contact. Daardoor wist ik dat het goed met ze ging, daar had ik veel geluk mee. Toch waren de dagen erna erg stressvol, omdat er v veel werd geplunderd.

Michelle Boonstra is bachelorstudent Dierwetenschappen. Ze woonde de afgelopen 12 jaar op Sint Maarten.

De situatie was voor mij persoonlijk heel stressvol. Ik kreeg veel steun van mensen in Nederland, maar soms voelde ik me niet helemaal begrepen. De beelden van het ver-

woeste eiland, die iedereen heeft gezien, zijn voor mij herkenbaar als de plek waar ik ben opgegroeid en tot kort geleden woonde. Wat dat betekent, begrijp je pas als je het hebt meegemaakt. Gelukkig heb ik ook veel contact met vrienden van mijn middelbare school, die in een vergelijkbare situatie zitten.

Ik verwacht dat het nog jaren duurt voordat de economie van Sint Maarten, die voor 85 procent op toerisme draait, is hersteld. Veel hotels zijn natuurlijk beschadigd en het eiland ziet er niet zo aantrekkelijk meer uit. Ook is het koraal rond het eiland deels verwoest, wat extra vervelend is voor het snorkelbedrijf van mijn familie. Dat bedrijf was al getroffen, doordat verschillende boten zwaar zijn beschadigd. Het is maar de vraag of mijn ouders met het bedrijf door kunnen gaan.' **RTF**

Een van de beschadigde boten van het snorkelbedrijf van Michelle Boonstra's ouders.

OP DE CAMPUS

Elke woensdag in de lunchpauze is student Voeding en Gezondheid Mark Reijerman (27) te vinden op de eerste verdieping van Forum. Naast een banner van de door hem opgerichte partij Connect Wageningen zit hij klaar om aan te horen wat zijn medestudenten bezighoudt. De nieuwe lokale partij voor jongeren en studenten is niet het enige dat Mark van de grond heeft getrokken.

In 2012 heeft Mark de sportvereniging Wageningen Beasts opgericht, samen met zijn goede vriend Aernoud van Kerkhoven. 'Fitness deed iedereen individueel en we wilden er een gemeenschap van maken', zegt Aernoud, die even is aangeschoven bij het gesprek. 'Iedereen heeft iets moois en dat wil ik graag samenvoegen' zegt Mark. Vanuit dat standpunt is vervolgens ook Wageningen Debating ontstaan, waar Mark in 2013 mee kwam.

Volgens Mark is het niet zo moeilijk om

nieuwe groepen te vormen. 'Veel ideeën sneuvelen, maar sommige realiseren zich vanzelf en daar haal je energie uit.' Het begin is er zodra je gepassioneerde mensen met elkaar in contact hebt gebracht, zegt Mark. 'In mijn eentje kan ik niet veel,

'In mijn eentje kan ik niet veel, maar ik verzamel de juiste mensen om me heen'

maar ik verzamel de juiste mensen om me heen en dan kom je samen verder. Ik vind het niet erg om te zeggen dat ik andere mensen nodig heb.' Mark waardeert het dat hij altijd mensen kan vinden die energie hebben om dingen op te pakken en voor elkaar klaarstaan. 'Je kunt altijd bij mensen terecht. Misschien is dat iets van Wageningen?'

Momenteel steekt Mark tijd in de nieuwe politieke partij. 'Ik wil uiteindelijk de democratie in Nederland verbeteren', zegt hij. 'Ik

FOTO: ANNE VAN DER HEIJDEN

denk dat de lokale democratie erop vooruitgaat als jongeren en studenten beter vertegenwoordigd worden.' Zijn openbare lunch in Forum is een van de manieren waarop hij met de doelgroep in contact komt. 'Elke keer schuift er iemand anders aan', zegt hij terwijl hij om zich heen gebaart. Aernoud kijkt naar de menelmoes aan mensen en zegt: 'Dat is Marks talent. Hij is de grondlegger van deze gekke boel.' **® AvdH**

FEESTEN

Zin in een feestje? Wageningen Uitgaans Promotie wijst de weg. Zie ook www.wageningenup.nl.

THEATER JUNUSHOFF - FESTIVALATINO WAGENINGEN

Zaterdag 30 september van 19:30 tot 02:00

Wageningen is, op Amsterdam na, de stad met de meeste nationaliteiten in Nederland. Dit zie je terug in het aanbod aan culturele feesten. Op 30 september kan je genieten van Latijns-Amerikaanse en Caribische dans en muziek.

SHOUT - OKTOBERFEST

Zaterdag 7 oktober van 22:00 tot 03:00

Shout haalt het Oktoberfest naar Wageningen, maar dan in glimmend roze. Speciaal voor alle LHBTQ'ers en gay-minded bierliefhebbers in Wageningen. Met halve liters voor 2,50 euro.

HOTEL WAGENINGSE BERG - QMUSIC: FOUTE PARTY XL

Zaterdag 14 oktober van 21:00 tot 01:00

Dj Paul Elstak laat de foute hits uit de speakers knallen in Hotel de Wageningse Berg. Denk aan *YMCA*, *No limit*, *Una paloma blanca* en *Sex on the beach*. Het thema: *over the top*. Op wageningenup.nl lees je hoe je aan kaarten komt. **®**

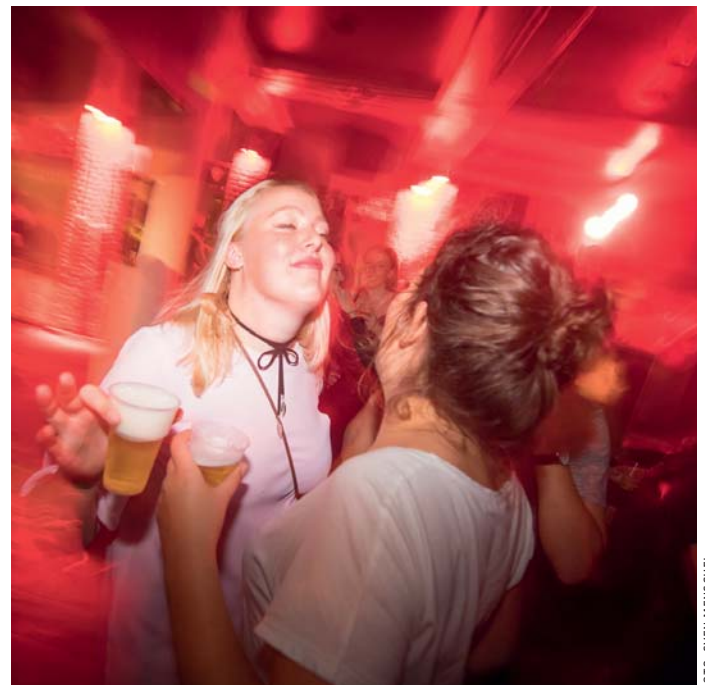

FOTO: SVEN MENSCHEL

De sfeer zat er lekker in op het open feest dat KSV Fransiscus hield op donderdag 21 september.

Wageningse masterstudenten gaan voor hun stage en thesis de hele wereld over. Ze maken kennis met de praktijk en andere culturen. Hier vertellen ze over hun avonturen.

Ook vluchtelingen willen chillen

'Het was een ervaring om nooit te vergeten. Toen mijn stage bij de UNHCR ten einde liep, kreeg ik een baan aangeboden waarvoor ik nog een paar maanden in Za'atari ben gebleven. Nu ben ik net terug in Nederland. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten International en de City of Amsterdam wilden in dit vluchtelingenkamp aandacht besteden aan het creëren van publieke ruimte. Dat heb ik op me genomen en samen met UNHCR en de City of Amsterdam verder ontwikkeld tot het project Emerging Public Spaces.

Za'atari is met tachtigduizend inwoners het grootste Syrische vluchtelingenkamp van de VN in Jordanië. Het bestaat al vijf jaar en is voor de inwoners inmiddels een thuis. Eerst woonden ze in tenten, nu in containers. Mensen leggen kleine voortuintjes aan, er wordt gewerkt aan een waternet en er zijn al zo'n drieduizend bedrijfjes en winkels opgezet. Dit is geen plek waar de mensen alleen maar zitten te wachten op hulp; ze bouwen een bestaan op in de tijdelijke permanentie van het kamp.

RUIMTE OM TE CHILLEN

De vluchtelingen hebben zelf aangegeven dat ze graag plekken in de buitenlucht willen waar ze elkaar kunnen ontmoeten, waar kinderen kunnen spelen en waar ze kunnen "chillen". Tot dusver waren er alleen omheinde communityruimtes die beschikbaar waren onder toezicht oog van bewaking. Tijdens bijeenkomsten van de community bleek dat er

grote behoefte was aan verbeterde publieke ruimte en daar heb ik invulling aan mogen geven. Samen met de vluchtelingen bedachten we de belangrijkste randvoorwaarden: de ontmoetingsplekken zouden echt dóór hen en vóór tot stand moeten komen, zonder hekken of bewakers. De vluchtelingen moesten zelf eigenaar worden. Tijdens de bouw assisteerde ik, droeg ik zorg voor het dagelijkse management, onderhield ik contacten met de buurtbewoners en loste ik er conflicten op tussen vrijwilligers. Ik was wel veertien uur per dag aan het werk.

WEER TERUG

En ik ben nog niet klaar. Ik ben nu terug in Wageningen om aan mijn thesis te schrijven, maar vertrek binnenkort weer naar Za'atari om te checken hoe het gaat. Tot ik daar wegging, heb ik alleen maar snoeihard gewerkt en had ik nooit tijd om even thee te drinken met de jongens met wie ik werkte, terwijl dat juist een belangrijke manier is om het project te onderhouden. Gelukkig kan ik binnenkort even terug. Ik ben heel dankbaar voor dit project. Het feit dat ik alles in het veld met de vluchtelingen heb mogen opbouwen, heeft het onvergetelijk gemaakt.' **RLH**

HET ECHTE WERK

Wie? Hedzer Roodenburg Vermaat
Wat? Stage bij UNHCR (vluchtelingenorganisatie van de VN) en werk voor VNG International & City of Amsterdam
Waar? Za'atari Vluchtelingenkamp, Jordanië

Bekijk ook Hedzers vlogs op resource-online.nl

in memoriam**Prof. dr. Aede de Groot**

Op 11 september is prof. dr. Aede de Groot, oud-hoogleraar Bio-organische Chemie overleden. Hij werd geboren in 1939

in Jorwerd en studeerde scheikunde aan de Rijksuniversiteit Groningen, waar hij promoveerde bij professor Wijnberg. Na een korte periode bij de Staatsmijnen en de TH Eindhoven werd hij in 1972 aangesteld als lector bij het Laboratorium voor Organische Chemie aan de Landbouwhogeschool Wageningen, met de opdracht om onderwijs en onderzoek in de bio-organische chemie te verzorgen. Hij heeft dat vol overgave gedaan tot aan zijn vervroegd emeritaat in 2004. Als mens en als leerstoelhouder was hij prettig en rechtdoorzee.

Hij beseftte dat natuurstofchemie van groot belang is voor onderzoek aan een landbouwuniversiteit. Hij legde

zich daarom toe op het ontwerpen van efficiënte syntheseroutes voor complexe plantstoffen, zodat niet alleen de natuurstoffen zelf, maar ook analoga daarvan getest zouden kunnen worden op biologische activiteit. Met name vraatvergallende stoffen hadden zijn belangstelling. Later kwamen daar onder meer de identificatie en synthese van insectferomonen en de opheldering van biosynthetische routes bij. Dat laatste speelde ook een hoofdrol in zijn onderwijs, in de colleges 'natuurproducten' en 'biosynthese van secundaire metabolieten', waarin hij uitlegde dat ook in enzymatische reacties de inherente structuur en reactiviteit van het substraat een grote rol speelt. Aede de Groot was een bevlogen docent en heeft jarenlang de eerstejaarscolleges Organische Chemie verzorgd voor veel studierichtingen in de grote collegezaal in het Wiskundebouw. Zijn onderzoek leidde tot 35 promoties en meer dan 200 wetenschappelijke publicaties.

Wij wensen zijn vrouw Svetlana, zijn kinderen en allen die hem dierbaar

zijn veel sterkte om dit enorme verlies te dragen.

Namens de leerstoelgroep Organische Chemie: Maurice Franssen, Teris van Beek en Elly Geurtsen

Jorg Jacobs

Wij hebben het verdrietige bericht gekregen dat op donderdag 7 september Jorg Jacobs is overleden. Hij is 50 jaar gewor-

den. Jorg was onderzoeker bij de afdeling Infectiebiologie van Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) en al sinds 1990 bij WBVR en haar voorlopers werkzaam.

Jorg is vrijwel direct na zijn hbo-opleiding chemie bij DLO in dienst gekomen en heeft bijna 27 jaar op verschillende locaties voor onze organisatie gewerkt. Hij heeft zich daarbij geconcentreerd op biochemische analysemethoden en heeft deze expertise op verschillende onderzoeksterreinen

toegepast. Naast zijn werk als hbo-onderzoeker zette Jorg zich ook op andere manieren in voor de organisatie, onder andere als lid van verschillende medezeggenschapsorganen. Verder was Jorg al bijna 20 jaar bedrijfs-hulpverlener en nog langer actief als EHBO'er.

Wij zullen ons Jorg herinneren als een betrokken medewerker, die zeer goed en nauwkeurig werk afleverde. Jorg was zeer toegewijd en goed in zijn vak en had zijn taken altijd uitstekend voorbereid. We zullen hem missen.

Namens de directie van WBVR, Ludo Hellebrekers

mededelingen**Start Alphacursus**

De vier Christelijke verenigingen, CSFR, Ichthus, NSW en VGSW, organiseren samen met het ICF (International Christian Fellowship) de enige echte Studenten Alphacursus van Wageningen. Deze Alphacursus bestaat uit een Nederlandse en inter-

DAGELIJKS VERS

Het laatste nieuws vind je op resource-online.nl

RESOURCE

Voor iedereen van Wageningen University & Research

VOLG ONS

www.resource-online.nl Resource WUR

@ResourceWUR @resource_wur

RESOURCE

Voor iedereen van Wageningen University & Research

nationale groep. In de cursus ga je met anderen op zoek naar de zin van het leven. Tijdens negen interactieve en gezellige bijeenkomsten ontdek je wat het christelijk geloof inhoudt. De cursus begint op maandagavond 9 oktober. Voor meer informatie kun je mailen naar alphawageningen@gmail.com.

NAVIGATORSWAGENINGEN.NL/ALPHA

Gezocht: vrijwilligers die feestplatform WageningenUP laten voortbestaan

WageningenUP is al bijna tien jaar het grootste online platform voor (studenten)feesten in Wageningen. Met een eigen website en een rubriek in *Resource* (zie p.28) houdt het platform studenten en andere Wageningers op de hoogte van wat er allemaal in de stad te beleven is. Om het platform te kunnen laten voortbestaan, zijn er dringend studenten nodig die willen meehelpen met het onderhouden van de website. Je werktijd is flexibel en een vergoeding is mogelijk (deze wordt in overleg bepaald). Daarnaast bouw

je snel een breed netwerk op binnen Wageningen. Lijkt het je wat om bij te dragen aan ons actieve platform dat door duizenden studenten en inwoners uit Wageningen wordt gebruikt? Mail naar wageningenup@gmail.com.

agenda

donderdag 28 september t/m vrijdag 13 oktober

FILMS VOOR STUDENTEN

Taxi Driver: een klassieker, met de psychisch doordraaiende Robert de Niro in NY. *Wakefield*: een man met midlifecrisis die zijn familie begluurt. *Una*: nuancerend drama over een verboden liefde. *Just Like Our Parents*: ontroerend Braziliaans familieportret, een zoektocht naar zekerheden. *Une Vie*: bescheiden, maar rijke karakterstschets van het benauwende leven van jonge barones. *Una Mujer Fantastica*: zwierig drama over een transgender in Chili, ode aan veerkracht en levenslust. Locatie: Wilhelminaweg 3A, Wageningen.

MOVIE-W.NL

donderdag 5 en vrijdag 6 oktober

FILM- EN KUNSTFESTIVAL OVER SYNTHETISCHE BIOLOGIE

Stel je voor, een wereld waarin biologische systemen niet worden gemaakt door het vallen en opstaan van de evolutie, maar ook door ontwerpen die door mensen op de tekentafel en op de computer zijn gemaakt. Gaat het ontwerpen van biologische systemen de wereld helpen met de ontwikkeling van bijvoorbeeld darmflora voor mensen met een spijsverteringsziekte of met een nieuw voedselgewas bestand tegen alle ziekten en plagen? Of moeten we ons juist zorgen maken over dit gebruik van moderne biotechnologie? Het festival is onderdeel van de SynCity Days, de naam voor een aantal activiteiten in oktober rondom synthetische biologie. Als proloog draait in Movie W zondag 1 oktober de film *Code 46*. Op 12 en 18 oktober worden in twee Wageningen Dialogues (georganiseerd door Studium Generale) de uitkomsten van het festival verwerkt. Locatie: Orion.

WUR.NL/SYNCITY

donderdag 5 oktober, 20.15

THEATERCOLLEGE 'HET BRUTO NATIONAAL GELUK' MET NA AFLOOP Q&A VOOR STUDENTEN WUR

Cabaretier Hans Sibbel en journalist Jeroen Smit gaan de economie voor hun karretje spannen. In dit 'theatrale lesje economie' legt het tweetal uit waarom de mensheid zich niet moet laten inpakken door banken, overheden, multinationals of het marktmechanisme. 'Kijk eens goed in de spiegel; wij zijn de markt, wij zijn de banken, de overheid en de rest van die shit. Er is geen tijd te verliezen. Wij moeten zelf een draai maken. Samen met jullie mobiel als stemkastje laten we zien waar we er instinken en hoe we dat gaan oplossen!' Na afloop is er speciaal voor WUR-studenten een Q&A met de makers. Voor € 10 kunnen studenten een lastminutekaartje kopen (half uur voor aanvang). Locatie: Theater Junushoff, Wageningen.

JUNUSHOFF.NL

Deadline indienen: één week voor verschijningsdatum (max. 75 woorden). Mail: resource@wur.nl

colofon

Resource is het magazine en de website voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. Resource magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Redactieadres

Droevendaalsesteeg 4,
6708 PB Wageningen
(Atlas, gebouw 104, bode 31).
Postbus 409 6700 AK Wageningen.
Secretariaat: Thea Kuijpers,
resource@wur.nl, 0317 484020
Website: www.resource-online.nl.
ISSN 1389-7756

Redactie

- Edwin van Laar (hoofdredacteur)
edwin.vanlaar@wur.nl, 0317 482997
- Lieke de Kwant (eindredacteur)
lieke.dekwant@wur.nl, 0317 485320
- Roelof Kleis (ecologie, sociale wetenschappen, economie)
roelof.kleis@wur.nl, 0317 481721
- Vincent Koperdraat (coördinatie website)
vincent.koperdraat@wur.nl, 0317 481338
- Linda van der Nat (studenten, onderwijs)
linda.vandernat@wur.nl, 0317 481725
- Tessa Louwerens (dier, voeding),
tessa.louwerens@wur.nl, 0317 481709
- Albert Sikkema (plant, dier, organisatie)
albert.sikkema@wur.nl, 0317 481724

Aan Resource werken mee

Guy Ackermans, Sam van Beljouw, Annie Berendsen, Ton van den Born, Alexandra Branderhorst, Evelien Castrop, Susie Day, Teun Fiers, Marijn Flipse, Stijn van Gils, Aart-Jan van de Glind, Veerle de Goederen, Clare McGregor, Anne van der Heijden, Yvonne de Hilster, Hoger Onderwijs Persbureau, Lotje Hogerzeil, Milou van der Horst, Anja Janssen, Liza van Kapel, Iris Keizer, Jan-Willem Kortlever, Kito, Helena Ligthert, Piotr Kukla, Sven Menschel, Linda Meijer, Carina Nieuwenweg, Rik Nijland, Henk van Ruitenbeek, Julia Schäfer, Eva van Schijndel, Twan van der Slikke, Joris Tielens, Pascal Tieman, Joost Visser, Didi de Vries, Clare Wilkinson, Rob de Winter, Remo Wormmeester

Vormgeving

Geert-Jan Bruins, Paul Gerlach

Druk

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement

Een abonnement op het magazine kost €58 (buitenland €131,50) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

Advertenties

Extern: Bureau van Vliet, 023 5714745,
m.dewit@bureauvanvliet.com
Intern: Thea Kuijpers, resource@wur.nl,
0317 484020

Uitgever

Marc Lamers, Corporate Communications & Marketing Wageningen University & Research

klimaatneutraal
natureOffice.com | NL-077-434311
gedrukt

FSC
www.fsc.org
MIX
Papier van
verantwoordelijke
herkomst
FSC® C007225

Get it now!

NEW!

The official Wageningen Campus app

Use the app to find your way around campus, keep yourself up to date on campus news and activities organised on campus.

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

Get it from Microsoft

>>TYPICAL DUTCH

ILLUSTRATIE: HENK VAN RUITENBEEK

Mice in the kitchen!

I was about a month into my internship in a Dutch company. All the staff were Dutch so if they sent a collective email, it was almost always in Dutch. One day someone sent one in English, which was nice for me because I didn't have to translate it online to understand it. However, the subject confused me: 'Mice in the kitchen at 15.00.'

What a weird email subject. Why would someone put mice in the kitchen? Or, reading it another way, how could anyone predict there would be mice in the kitchen at exactly 3 o'clock that afternoon? When I read the email, I got even more confusing information: the mice were there to celebrate a newborn baby boy. What?!

Since I couldn't find any logical explanation for this, and also since I didn't want to meet the mice when I passed the kitchen, I asked around about the meaning of the email and then at last it became clear. It turned out that what they meant by 'mice' is a typical Dutch food, and nothing to do with small rodents. They told me that mice are blue or pink sprinkles traditionally eaten on rusks to celebrate a newborn. The colour depends on the baby's gender.

It seems that Dutch appreciate birthdays even more than I had realized. That they bring a cake to the office on their birthdays is not so unusual, but other Dutch birthday-related traditions are not found anywhere else: putting a birthday calendar in the toilet, wearing orange clothes and accessories on Koningsdag (King's Day) and, of course, mice for newborns **Dea Putri Utami, MSc student of Food Technology, from Indonesia**

Have you had an interesting encounter with Dutch culture? Send your anecdote (in 250 to 350 words) to resource@wur.nl and earn 25 euros and a jar of Dutch sweets. The editors reserve the right to shorten and edit the contributions before publication.

[NL]

MUIZEN

Op een dag tijdens haar stage bij een Nederlands bedrijf kreeg Dea Putri Utami een collectieve Engelstalige mail met als onderwerp: Muizen in de keuken om 15 uur. Dit bracht haar in de war. Waarom zou iemand muizen loslaten in de keuken? Of dacht men te kunnen voorspellen dat er om klokslag drie uur muizen zouden opduiken? En wat nog gekker was: de muizen kwamen om de geboorte van een jongetje te vieren. Navraag bij collega's bracht duidelijkheid. Het betrof hier 'muisjes', traditioneel strooisel voor op een beschuitje. 'Met kleine knaagdieren had het niets te maken.'